

Evropski parlament

ŠKOLA AMBASADOR

EUROPSKI NASTAVNI MODULI

Evropski parlament

ŠKOLA AMBASADOR

EUROPSKI NASTAVNI MODULI

Europski parlament

Ured za informiranje u Republici Hrvatskoj

 Kuća Europe, Augusta Cesarca 6, 10000 Zagreb
 tel.: 01/4880 280
 www.europarl.hr
 www.facebook.com/europarl.hr

 @EP_Zagreb

 EP_ZAGREB

 EuroparlHR Zagreb

ŠKOLA AMBASADOR EUROPSKOG PARLAMENTA PRIRUČNIK ZA MENTORE

Tekst je dovršen u siječnju 2017.

© Ured za informiranje Europskog parlamenta u Republici Hrvatskoj, 2017.
Umnožavanje je dopušteno uz navođenje izvora.

U trenutku uključivanja popisa vanjskih internetskih izvora nisu bili uočljivi nikakvi ilegalni, nepotpuni ili neaktivni sadržaji na stranicama do kojih poveznice upućuju. Na aktualno i buduće oblikovanje, sadržaje, autorska prava na povezanim stranicama ili na stranicama na koje se upućuje Ured za informiranje Europskog parlamenta u Republici Hrvatskoj nema nikakvoga utjecaja te se ovime izričito ograduje od svake odgovornosti za promjenu istih nakon što je ova publikacija otisnuta.

Europski parlament

ŠKOLA AMBASADOR

UVOD

Gotovo svakoga dana putem medija možemo dobiti neku informaciju o Europskoj uniji. Europska unija ima važnu ulogu u našim životima, bez obzira na to radi li se o spašavanju banaka, gospodarskoj politici, imigraciji, sigurnosti opskrbe hranom, energiji ili se odlučuje o tome treba li djelovati u problematičnim područjima neposredno izvan granica Unije, kao, primjerice, u Ukrajini.

S obzirom na važnost Europske unije u svakodnevnom životu svih njezinih građana, Europski parlament odlučio je pokrenuti u Republici Hrvatskoj obrazovni program **Škola ambasador Europskog parlamenta** (EPAS - *European Parliament Ambassador School*) te ga usmjeriti na podizanje razine osviještenosti među mladima o Europi kroz aktivno učenje o njoj. Program je po prvi put pokrenut 2011. godine u Nizozemskoj, a od školske godine 2016./2017. provode ga uredi za informiranje Europskoga parlamenta i u svim ostalim državama članicama Unije, uključujući i Hrvatsku.

Program **Škola ambasador Europskog parlamenta** učenicima omogućuje da se informiraju o Europskoj uniji, a posebno o demokratskim ovlastima Europskog parlamenta u donošenju odluka. U sklopu programa **Škola ambasador Europskog parlamenta**, u svakoj se državi članici razrađuju se nastavni moduli namijenjeni srednjim školama. Cilj je ovih modula pomoći učenicima i nastavnicima da se upoznaju s ulogom koju Europska unija igra u njihovim svakodnevnim životima. Osim širenja znanja o Europi, škole koje sudjeluju u programu imaju priliku temeljem svoje aktivne uloge u programu dobiti certifikat škole ambasadora Europskog parlamenta.

Kako bi što lakše provelo program **Škola ambasador Europskog parlamenta** u srednjim školama diljem Hrvatske, Ured za informiranje Europskog parlamenta u Hrvatskoj prilagodio i lokalizirao nastavni materijal za učitelje i učenike. Materijal pod nazivom „Europski nastavni moduli“ sastavljen je od dva dijela – nastavnih priprema za učitelje te radnih listova za učenike koji prate svaku od unaprijed zadanih tema. Nastavnim priprema obuhvaćeni su nastavni ciljevi radionica, obrazovni ishodi te prijedlozi tijekom aktivnosti unutar svakog od modula. Osim toga, nastavne pripreme sadrže i poveznice na dodatne materijale, brošure, knjige i brojne izvore kao pomoć učiteljima koji traže više informacija o pojedinim temama. Radni listovi sadržajno su osmišljeni kao materijal kojeg učitelji mogu umnožiti i podijeliti učenicima jer će tamo pronaći brojne tematske zanimljivosti, zadatke i pitanja za raspravu.

Preporučujemo povezati ovaj Program s ishodima Programa međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja Građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole (NN, 104/14), napose one koji se mogu dovesti u korelaciju s europskom dimenzijom u obrazovanju: http://www.azoo.hr/index.php?option=com_section&view=category&id=26&Itemid=615

OBRAZOVNI ISHODI PROGRAMA

Program **Škola ambasador Europskog parlamenta** razvija kompetencije učenika u području Europske unije i razumijevanja njene uloge u svakodnevnom životu. Završetkom svakog od modula, učenici/ce će usvojiti određena znanja i vještine koje se nalaze u popisu u nastavku. Unutar svake nastavne pripreme pronaći ćete i obrazovne ishode za svaku od predloženih nastavnih jedinica.

Modul 1: Kratka povijest Europske unije

Nakon završetka ovog modula, učenik/ca:

- *povezuje kraj Drugog svjetskog rata i početak stvaranja Europske unije;*
- *navodi tko je Robert Schuman i objašnjava glavne točke njegovog prijedloga ujedinjena država Europe;*
- *imenuje države osnivačice Europske zajednice za ugljen i čelik;*
- *imenuje druge osobe koje su pridonijele realizaciji ideje ujedinjene Europe;*
- *opisuje proces proširenja Europske unije;*
- *nabraja ugovore koji su utjecali na europsku suradnju;*
- *objašnjava da su politike poput poljoprivrede, gospodarstva i prometa okosnica europske suradnje;*
- *navodi države članice Europske unije;*
- *prepoznaje razlike i sličnosti između sebe i stanovnika neke druge države članice Europske unije;*
- *nabraja i opisuje simbole Europske unije;*
- *navodi primjere temeljnih vrijednosti EU-a, npr. „ujedinjena u različitosti“.*

Modul 2: Europske vrijednosti

Nakon završetka ovog modula, učenik/ca:

- razlikuje norme (standard) i vrijednosti te ih može smjestiti u europski kontekst;
- navodi tri europske vrijednosti;
- objašnjava važnost slobode, solidarnosti i jednakosti za europsko društvo;
- definira ljudska prava;
- opisuje i prihvaća važnost ljudskih prava;
- argumentira zašto su ljudska prava jedna od prioritetnih europskih vrijednosti.

Modul 3: Donošenje odluka

Nakon završetka ovog modula, učenik/ca:

- navodi instituciju koja pokreće podnošenje europskog zakonodavnog prijedloga;
- navodi tijela koja donose zakonodavne akte;
- opisuje postupke odlučivanja na razini Europske unije;
- opisuje postupak izbora zastupnika i zastupnica u Europski parlament;
- imenuje zastupnike u Europskom parlamentu koji dolaze iz Hrvatske, imenuje stranke kojima pripadaju te ih pridružuje europskim klubovima zastupnika;
- opisuje kako njegov/njezin glas može utjecati na budućnost Europe.

Modul 4: Europa bez granica

Nakon završetka ovog modula, učenik/ca:

- opisuje začetke europske suradnje u područjima zaštite okoliša, terorizma, energije i borbe protiv droge;
- prepoznaje i opisuje svakodnevni utjecaj koji Europa ima na njegov/njezin život;
- navodi najmanje tri područja politike EU-a i daje primjere;
- uspješno pronalazi i pretražuje različite internetske stranice o Europi;
- opisuje kako funkcionira „njihova Europa“ u različitim područjima i izražava se usmeno;
- nabraja politike na koje utjecaj ima Hrvatska, a EU daje potporu (tzv. pomoćna nadležnost EU-a);
- nabraja prednosti i nedostatke mobilnosti;
- definira Erasmus+ program i nabraja mogućnosti mobilnosti mladih unutar njih;
- opisuje utjecaj EU-a na područje obrazovanja u Hrvatskoj.
- definira tko je građanin i nabraja njegove uloge;
- razumije pojam europskog građanstva u odnosu na svoj vlastiti identitet i državljanstvo.

Modul 5: Vaš glas u Europi

Nakon završetka ovog modula, učenik/ca:

- razlikuje antičku i modernu demokraciju;
- prihvaća da je demokracija europska stečevina;
- prepoznaje karakteristike moderne demokracije u uređenju Europske unije;
- definira načelo supsidijarnosti;
- prihvaća demokraciju kao jednu od temeljnih vrijednosti Europske unije;
- nabraja i opisuje načine sudjelovanja građana u donošenju odluka na europskoj razini;
- prepoznaje svakodnevni utjecaj Europske unije na vlastiti život;
- primjenjujući načelo supsidijarnosti prepoznaje koja se pitanja rješavaju na lokalnoj, koja na nacionalnoj, a koja na europskoj razini;
- nabraja hrvatske zastupnice i zastupnike u Europskom parlamentu;
- identificira probleme i predlaže njihova rješenja;
- sastavlja dopis ili elektroničku poruku zastupnici ili zastupniku o određenom problemu; analizira odgovor i predlaže daljnje aktivnosti.

Modul 6: Europska unija i ti

Nakon završetka ovog modula, učenik/ca:

- prepoznaje svakodnevni utjecaj Europske unije na vlastiti život;
- nabraja i opisuje četiri temeljne slobode Europske unije.

1

KRATKA POVIJEST EUROPSKE UNIJE

EUROPSKI POČETAK

Cilj: upoznati učenike s idejom ujedinjene Europe

Obrazovni ishodi: učenik/ica -

- povezuje kraj Drugog svjetskog rata i početak stvaranja Europske unije;
- navodi tko je Robert Schuman i objašnjava glavne točke njegovog prijedloga ujedinjena država Europe;
- imenuje države osnivačice Europske zajednice za ugljen i čelik;
- imenuje druge osobe koje su pridonijele realizaciji ideje ujedinjene Europe.

Korelacija s predmetima: povijest, građanski odgoj i obrazovanje, politika i gospodarstvo, sat razredne zajednice

Potreban materijal za provedbu: projektor, računalo.

Tijek aktivnosti:

Na početku sata pozvati učenike da se prisjete što sve znaju o Europi sredinom 40-ih godina dvadesetog stoljeća. Učenici će spominjati različite događaje koje treba napisati na ploči. Glavne odrednice toga vremena bit će završetak II. svjetskog rata i obnova Europe koja je uslijedila poslije. Potaknite raspravu pitanjima poput: Kako biste vi potaknuli dugoročni mir u Europi? Što biste vi predložili da se užasi II. svjetskog rata ne ponove?

Nakon rasprave, pozovite učenike da pročitaju govor Roberta Schumana (radni listić). Francuski ministar vanjskih poslova Robert Schuman 9. svibnja 1950. godine predstavio je deklaraciju kojom predlaže stvaranje Europske zajednice za ugljen i čelik čije bi članice udružile svoju proizvodnju ugljena i čelika. Nakon što su učenici pročitali tekst, potaknite raspravu sljedećim pitanjima: Što je prema Schumanu okosnica mira u Europi? Na koji bi se način trebao osigurati dugoročni mir u Europi?; Što Schuman misli kad kaže da bi s time ratovi bili "materijalno neisplativi"?; Ograničava li Schuman svoju ideju samo na Francusku i Njemačku?; Koji je posljednji cilj Schumanove ideje?

Pošto je rasprava završila, prikazite sljedeći kratki film <https://www.europarl.europa.eu/en/programme/others/history-fathers-of-europe> (Izvor: Europski parlament). Film govori o osnivačima Europske unije i neposrednom tijeku događaja koji su prethodili osnivanju Europske zajednice za ugljen i čelik. Uputite učenike da pažljivo slušaju i gledaju film i da zapisuju nove informacije odnosno informacije koji nisu znali, a koje su čuli i primijetili u filmu. Nakon odgledanog filma upitajte učenike što su naučili, a raspravu možete potaknuti sa sljedećim pitanjima: Koja se osoba još spominje, a važna je za ostvarenje ideje ujedinjene Europe?; Kako se zove organizacija koja je osnovana?; Koje su se zemlje pridružile Njemačkoj i Francuskoj?; Gdje je potpisan ugovor o osnivanju EZUČ? i sl.

Na kraju, pozovite učenike da ispune tablicu na radnom listiću tako da upišu po tri stvari koje su naučili a vezane su za KONTEKST nastanka ideje o ujedinjenu Europe, glavne točke IDEJE koju je predstavio R. Schuman, te tri točke vezane za ono što je OSTVARENO.

Dodatni materijali i izvori:

Učenicima možete predstaviti i Simone Veil koja se također smatra jednom od osnivačica Europske unije te velikom zagovornicom ideje ujedinjene Europe. Više informacija možete potražiti na:
http://www.europarl.europa.eu/former_ep_presidents/president-fontaine/biography/en/default.htm

Dijelovi govora Roberta Schumana kojeg je održao 9. svibnja 1950. godine:

“Doprinos koji organizirana i živa Europa može dati civilizaciji neophodan je za održavanje miroljubivih odnosa. Francuska, koja je više od 20 godina predvodila napore oko ujedinjene Europe, uvijek je kao bitan cilj naglašavala služenje miru. Ujedinjena Europa nije ostvarena, imali smo rat.

Europa se neće stvoriti odjednom ili prema jednom jedinstvenom planu. Izgradit će se putem konkretnih postignuća koja će prvo stvoriti istinsku solidarnost. Ujedinjavanje nacija Europe zahtijeva uklanjanje prastarog neprijateljstva između Francuske i Njemačke. Svaka mjera koja se poduzme mora se, u prvom redu, odnositi na ove dvije zemlje.

Imajući u vidu taj cilj, francuska vlada predlaže da se odmah poduzmu mjere glede jednog ograničenog, ali presudnog pitanja:

Ona predlaže da francusko-njemačka proizvodnja ugljena i čelika, kao jedna cjelina, bude stavljena pod zajedničku nadležnost Visokog povjerenstva, u sklopu jedne organizacije koja je otvorena za sudjelovanje i drugih zemalja Europe. Objedinjavanje proizvodnje ugljena i čelika odmah bi trebalo osigurati uspostavu zajedničkih temelja gospodarskog razvitka, kao prvog koraka k federaciji Europe, što će promijeniti sudbinu onih regija koje su se dugo bavile proizvodnjom oružja, a čije su najčešće žrtve bile one same.

Tako uspostavljena solidarnost u proizvodnji dovest će do toga da svaki rat između Francuske i Njemačke postane ne samo nezamisliv, nego i materijalno nemoguć. Uspostava ove snažne proizvodne cjeline, koja je otvorena prema svim zemljama koje su voljne sudjelovati i koja se definitivno opredijelila da svim zemljama članicama pruži osnovne proizvode za industrijsku proizvodnju pod istim uvjetima, smatrat će se istinskim temeljima za njihovo gospodarsko ujedinjenje. (...)

Objedinjavanjem osnovne proizvodnje i uspostavom novog Visokog povjerenstva, čije će odluke biti obvezujuće za Francusku, Njemačku i druge zemlje članice, ovaj će prijedlog biti prvi konkretni temelj europske federacije koja je neophodna za očuvanje mira.” (Izvor: https://europa.eu/european-union/about-eu/symbols/europe-day/schuman-declaration_hr)

Robert Schuman
(Izvor: Wikipedia)

KONTEKST	IDEJA	OSTVARENO
1.	1.	1.
2.	2.	2.
3.	3.	3.

ŠIRENJE EUROPSKE UNIJE: VREMENSKA LENTA

Cilj: upoznati učenike s procesom proširenja Europske unije te ugovorima koji su oblikovali europsku suradnju

Obrazovni ishodi: učenik/ica -

- opisuje proces proširenja Europske unije;
- nabraja ugovore koji su utjecali na europsku suradnju;
- objašnjava da su politike poput poljoprivrede, gospodarstva i prometa okosnica europske suradnje;
- navodi države članice Europske unije.

Korelacija s predmetima: povijest, građanski odgoj i obrazovanje, politika i gospodarstvo, geografija, sat razredne zajednice

Potreban materijal za provedbu: markeri, flomasteri, veliki papiri za izradu lente vremena

Tijek aktivnosti:

Uvedite učenike u aktivnost i recite im da ćete u sljedećih 45 minuta izrađivati vremensku lentu Europske unije. Napomenite učenicima da postoji 10 ključnih događaja koji nam govore o osnivanju Europske unije i njenom proširenju te da će svatko dobiti po jedan dio vremenske lente koji je potrebno izraditi. Više informacija može se pronaći u dokumentu „Politike Europske unije: Europa u 12 lekcija“.

Učenike je potrebno podijeliti ili u parove ili, ako radite s manjim brojem učenika, osigurati im da rade samostalno. Svakom paru podijelite jedan od povijesnih koraka u stvaranju Europske unije te im dajte veliki papir s crtom na sredini koji će predstavljati njihov dio vremenske lente. Recite učenicima da moraju izraditi svoj dio lente te da su dobili osnovne informacije na papiriću, ali da više detalja mogu pronaći sami na internetu (primjerice, više informacija o pojedinim institucijama, zemljama ili događajima). Istaknite učenicima da mogu biti kreativni – da mogu crtati ključne događaje, osobe, ugovore ili događaje kako bi lenta bila što kreativnija.

Nakon što su učenici gotovi, pozovite svaki par da prezentira svoj dio lente te informacije nadopunite po potrebi. S učenicima gotovu vremensku lentu možete postaviti u učionici da bude okosnica za daljnji rad ili ga možete postaviti kao plakat u hodniku škole kako bi ostale učenike informirali o nastanku i proširenju Europske unije.

Dodatni materijali i izvori:

Informacije o jedinstvenoj europskoj valuti euru: http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/index_hr.htm

Dokument „Europski parlament - povijesni pregled“: http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/hr/FTU_1.3.1.pdf

Brošura „Politike Europske unije: Europa u 12 lekcija“: <https://bookshop.europa.eu/hr/europa-u-12-lekcija-pbNA0213714/>

Prvi korak

Dana 9. svibnja 1950. u Schumanovoj deklaraciji predloženo je osnivanje Europske zajednice za ugljen i čelik koja je postala stvarnost Pariškim ugovorom od 18. travnja 1951. Time je šest država osnivačica (Belgija, Savezna Republika Njemačka, Francuska, Italija, Luksemburg i Nizozemska) uspostavilo zajedničko tržište ugljena i čelika. U razdoblju nakon Drugoga svjetskog rata cilj je bio osigurati mir među pobjedničkim i pobijedenim narodima Europe te ih povezati kao jednake suradnjom kroz zajedničke institucije.

Treći i četvrti korak

Prvo se proširenje, sa šest na devet članica, dogodilo 1973. godine, kada su se priključile Danska, Irska i Ujedinjeno Kraljevstvo. Istodobno su uvedene nove zajedničke politike - socijalna i okolišna - te je 1975. osnovan Europski fond za regionalni razvoj (EFRR). U lipnju 1979. dogodio se veliki korak naprijed jer su održani prvi izbori za Europski parlament na temelju neposrednog općeg prava glasa. Izabrano je 142 zastupnika te su prvu sjednicu održali 19. ožujka 1958. godine u Strasbourgu. Ovi se izbori od tada održavaju svakih 5 godina.

Sedmi korak

Politička slika Europe uvelike se izmijenila padom Berlinskog zida 1989. godine. To je dovelo do ponovnog ujedinjenja Njemačke u listopadu 1990. te do uspostave demokracije u državama srednje i istočne Europe koje su se otrgnule sovjetskoj kontroli. Sovjetski Savez prestao je postojati u prosincu 1991. U međuvremenu su države članice pregovarale o novom ugovoru kojega je u prosincu 1991. u Maastrichtu prihvatilo Europsko vijeće (sastanak predsjednika i/ili premijera). Ugovorom iz Maastrichta odlučeno je da će suradnja ovih europskih država dobiti novi naziv - Europska unija (EU). Ugovor je stupio na snagu 1. studenoga 1993. Novim ugovorom trgovina između država EU-a postala je još jednostavnija – ukinuti su mnogi propisi o uvozu i izvozu, što je olakšalo trgovinu među državama članicama i pozitivno utjecalo na zaradu tvrtki. Ugovorom je također omogućeno da zaposlenici mogu raditi u bilo kojoj drugoj državi EU.

Deveti korak

Sredinom 1990-ih započele su pripreme za najveće proširenje EUa u povijesti. Zahtjeve za članstvo poslalo je šest bivših država sovjetskog bloka (Bugarska, Češka Republika, Mađarska, Poljska, Rumunjska i Slovačka), tri baltičke države koje su bile dio Sovjetskog Saveza (Estonija, Latvija i Litva) i jedna od republika bivše Jugoslavije (Slovenija) te dvije mediteranske države (Cipar i Malta). Pregovori su započeli u prosincu 1997. i 10 država kandidatkinja pridružilo se Europskoj uniji 1. svibnja 2004. Bugarska i Rumunjska pridružile su se 2007. Hrvatska je postala članica 2013. i time se broj članica EUa povećao na 28.

Drugi korak

Dana 25. ožujka 1957. šest je država odlučilo, potpisivanjem Rimskih ugovora, da će osnovati Europsku zajednicu za atomsku energiju (Euratom) i Europsku ekonomsku zajednicu (EEZ). Ekonomska zajednica uključuje izgradnju šireg zajedničkog tržišta koje obuhvaća cijeli niz proizvoda i usluga. Ugovor je sadržavao sporazume o poljoprivredi, gospodarstvu i prometu. Izrađeni su odgovarajući poljoprivredni propisi kako bi se zajamčilo da se u Europi više nikada ne umire od gladi. Zahvaljujući suradnji u gospodarstvu i prometu, te su države mogle lakše i jeftinije međusobno trgovati. Carine između šest država potpuno su ukinute 1. srpnja 1968., a tijekom 1960-ih uspostavljene su i zajedničke politike, posebno u području trgovine i poljoprivrede.

Peti i šesti korak

Grčka se pridružila Zajednici 1981., a nakon nje Španjolska i Portugal 1986. godine. Zbog ovog proširenja Zajednica na južnu Europu provedba regionalnih programa pomoći postala je još nužnija. Svjetska gospodarska recesija početkom 1980-ih donijela je val „europesimizma“. Međutim, nada se ponovno probudila 1985. kada je Europska komisija, pod predsjedanjem Jacquesa Delorsa, objavila Bijelu knjigu u kojoj su zacrtani rokovi za dovršenje jedinstvenog europskog tržišta do 1. siječnja 1993.

Osmi korak

1995. Europskoj uniji pridružile su se još tri države – Austrija, Finska i Švedska – te se broj njezinih članica povećao na 15. EU je u međuvremenu radio na svom najvećem dotadašnjem projektu – stvaranju jedinstvene valute u cilju olakšavanja života za poduzeća, potrošače i putnike. Dana 1. siječnja 2002. euro je zamijenio stare valute 12 država EU-a koje su zajedno činile „europodručje“. Euro je sada važna svjetska valuta koju trenutno kao svoju valutu koristi približno 337.5 milijuna građana EU-a iz 19 različitih država Unije. Euro nije valuta svih država članica EU-a. Dvije zemlje (Danska i Ujedinjena kraljevina) u Ugovoru imaju klauzule o „izuzimanju“ koje ih oslobađaju od sudjelovanja, dok ostale države članice (nekoliko njih koje su nedavno pristupile EU-u te Švedska) još moraju zadovoljiti uvjete za uvođenje jedinstvene valute.

Deseti korak

Kako bi se mogao suočiti sa složenim izazovima 21. stoljeća, proširenom EUu bila je potrebna jednostavnija i učinkovitija metoda za donošenje zajedničkih odluka. Stoga se od 1. prosinca 2009. na sve države članice primjenjuje novi ugovor. Naziva se „Ugovor iz Lisabona“ i predložen je kako bi Europska unija postala demokratskija te kako bi se pojednostavnili upravljački procesi unutar Unije. Primjerice, Ugovorom je stvoreno radno mjesto visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku. Lisabonski ugovor je uveo i pravno obvezujuću povelju o ljudskim pravima Unije te je po prvi put rečeno da država može izaći iz Europske unije ako to zatraži. Lisabonski ugovor olakšao je organiziranje brojnih politika koje su regulirane na europskoj, a ne na nacionalnoj razini. Na primjer, tako Europska unija može lakše utjecati na tarife za mobitele ili imigracijsku politiku i politiku azila.

Radni list

Uputa: Povijest Europske unije opsežna je, a njeno su stvaranje obilježili mnogi događaji.

Dobili ste papirić s određenim povijesnim korakom ili koracima. Vaš je zadatak izraditi svoj dio vremenske lente koristeći informacije koje ste dobili na papiriću. Budite kreativni – koristite bojice, flomastere, crtajte osobe, događaje ili stvari kako bi vaš dio lente bio što ljepši. Primjer možete vidjeti u nastavku.

Osim toga, koristite internet kako biste upotpunili informacije u svom povijesnom koraku. Primjerice, ako imate neku instituciju i zanima vas što sve ona radi (npr. Europski parlament) ili vas zanima neki određeni događaj (npr. Lisabonski ugovor), slobodno koristite internetske izvore za dobivanje više informacija.

Znate li? Kako biste lakše izradili svoj dio lente, u nastavku vam donosimo i kronološki pregled članstva pojedinih država u Europskoj uniji. Sada Europska unija ima 28 država članica. Prema Ugovoru o Europskoj uniji, svaka demokratska europska država može postati članica. Stoga je otvorena mogućnost da će se tijekom godina Europska unija i dalje širiti.

GODINA	DRŽAVA	BROJ DRŽAVA
1957.	Belgija, Francuska, Italija, Luksemburg, Nizozemska i Zapadna Njemačka (osnivačice)	6
1973.	Danska, Irska i Ujedinjena Kraljevina	9
1981.	Grčka	10
1986.	Portugal i Španjolska	12
1990.	Istočna Njemačka ponovo se ujedinjuje sa Zapadnom Njemačkom i pridružuje se Europskoj uniji kao dio Njemačke	12
1995.	Finska, Austrija i Švedska	15
2004.	Cipar, Estonija, Latvija, Litva, Mađarska, Malta, Poljska, Slovenija, Slovačka i Češka	25
2007.	Bugarska i Rumunjska	27
2013.	Hrvatska	28

Koji su uvjeti za članstvo u Europskoj uniji? Prema Ugovoru iz Lisabona (članak 49.), zahtjev za članstvom u EU može predati bilo koja europska država pod uvjetom da poštuje načela slobode, demokracije, poštovanja ljudskih prava i temeljnih sloboda i vladavine prava.

Pristupanje Europskoj uniji složen je i dugotrajan postupak. Kada država pristupnica ispuni uvjete za članstvo, mora primijeniti pravila i propise EU-a u svim područjima. Uvjeti su poznati pod nazivom „Kopenhaški kriteriji“. Prije pristupanja, nove članice moraju ostvariti sljedeće:

- stabilnost institucija koje osiguravaju demokraciju, vladavinu prava, ljudska prava te poštovanje i zaštitu nacionalnih manjina;
- djelotvorno tržišno gospodarstvo i sposobnost podnošenja pritiska konkurencije i tržišnih snaga unutar EU-a;
- sposobnost preuzimanja obveze članstva, uključujući podršku ciljevima Unije. Moraju imati javnu upravu sposobnu za provođenje i upravljanje zakonima EU-a u praksi.

Više informacija možeš pronaći na http://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/policy/conditions-membership_en.

UJEDINJENI U RAZLIČITOSTI

Cilj: upoznati učenike sa simbolima i vrijednostima Europske unije.

Obrazovni ishodi: učenik/ica -

- prepoznaje razlike i sličnosti između sebe i stanovnika neke druge zemlje članice Europske unije;
- nabraja i opisuje simbole Europske unije;
- navodi primjere temeljnih vrijednosti EU-a, npr. „ujedinjena u različitosti“.

Korelacija s predmetima: povijest, građanski odgoj i obrazovanje, politika i gospodarstvo, glazbena umjetnost, sat razredne zajednice

Potreban materijal za provedbu: kartice s imenima država članica Europske unije, projektor, računalo.

Tijek aktivnosti:

Prije početka obrade ove tematske jedinice potrebno je izraditi 27 kartica s imenima država članica Europske unije.

Na početku sata učenicima dajte da uzmu jednu karticu s imenom države Unije. Njihov zadatak je da u krugove napišu koje su razlike i koje su sličnosti između njih i stanovnika/ica zemlje koju su dobili na kartici. Nakon što su učenici završili s pojedinačnim aktivnostima, pozovite neke učenike da predstave svoj rad. Dok ih učenici predstavljaju, "sličnosti" treba zapisivati na ploči. Isto tako, može se pozvati neke učenike da nadopune popis "sličnosti" s onima koje možda nedostaju.

S učenicima povedite raspravu o popisu kojega ste sastavili uz sljedeća pitanja: "Kako vam je bilo tražiti sličnosti i razlike?", "Što vam je od ovoga bilo jednostavnije uočiti i zašto?", "Što mislite, koje sličnosti od svih nabrojanih možemo primijeniti na sve države?"

Nakon rasprave prikažite kratki film s ceremonije proslave ulaska Hrvatske u Europsku uniju (poveznica: <https://www.youtube.com/watch?v=6kg37rLDx1U>). Nakon odgledanog kratkog filma upitajte učenike jesu li prepoznali glazbu koja je izvedena na početku filma, jesu li vidjeli zastavu koja je podignuta. Predstavite učenicima zastavu Europske unije (više na: https://europa.eu/european-union/about-eu/symbols/flag_hr) i njezinu himnu (više na: https://europa.eu/european-union/about-eu/symbols/anthem_hr).

Isto tako, upitajte ih što je latvijska predsjednica - predstavica države članice koja je u trenutku hrvatskoga ulaska u Europsku uniju njome predsjedala - naglasila u svome govoru. Jesu li to bile sličnosti ili razlike? Također ih upitajte što je predsjednik Europskog vijeća istaknuo u svome obraćanju, koje je glavne vrijednosti istaknuo kao temelj Europske unije.

Latvijska predsjednica i predsjednik Europskog vijeća istaknuli su da Hrvatska, sa svim svojim posebnostima postaje dio tima, postaje dio Europske unije koja postaje i naša Unija.

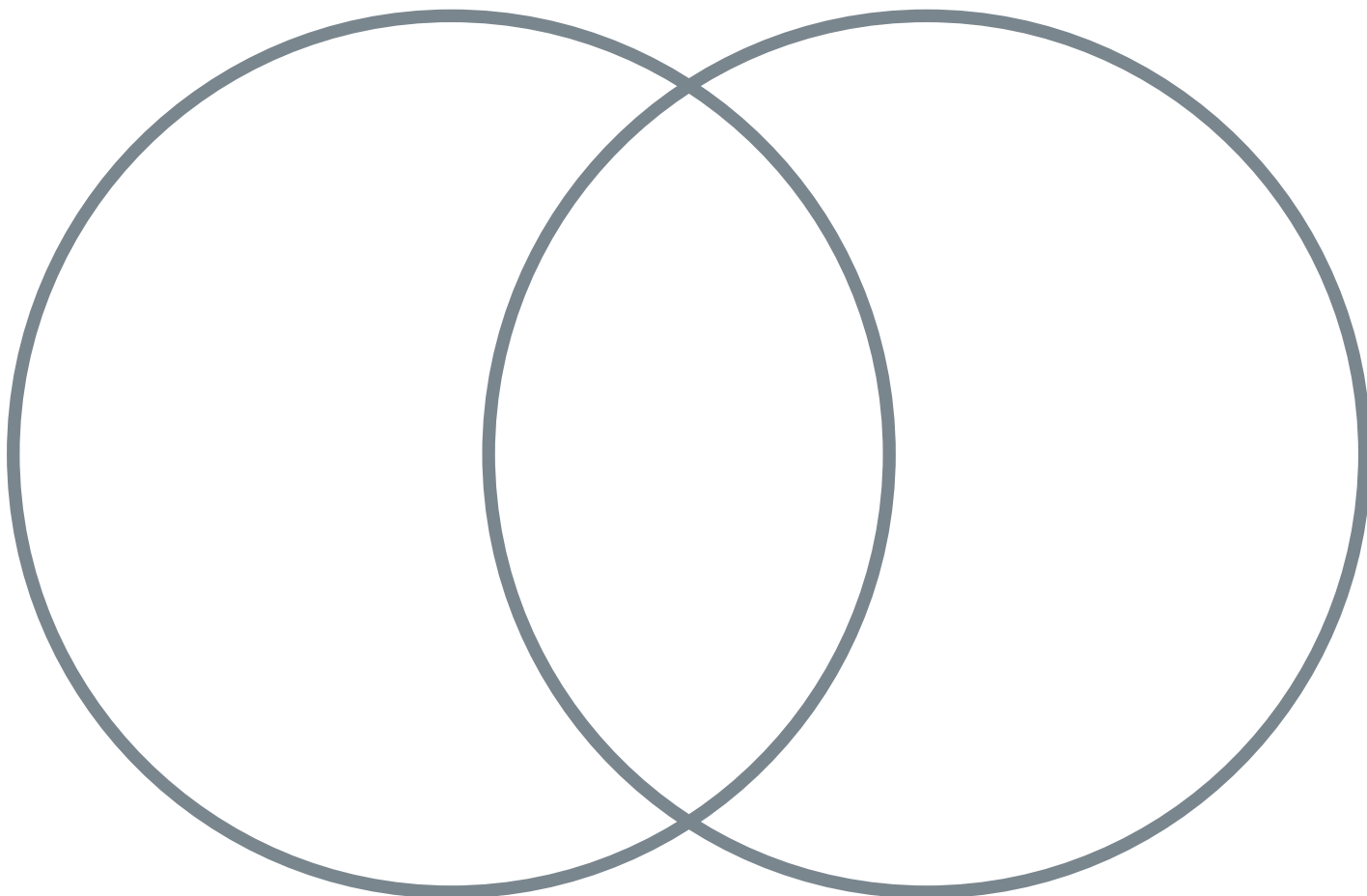
To je najbolje predstavljeno u motu Europske unije koje glasi: "Ujedinjeni u različitosti". Upitajte učenike što za njih znači ta rečenica te mogu li dati primjer iz svoga svakodnevnoga života kada je bitnije naglasiti sličnosti s drugima.

Na kraju pozovite učenike da pokušaju naglas pročitati gornju rečenicu na drugim službenim jezicima Europske unije te pritom okušaju prepoznati o kojim se jezicima radi.. (Poredak jezika pogledati na: https://europa.eu/european-union/about-eu/symbols/motto_hr)

Dodatni materijali i izvori:

Film s ceremonije proslave ulaska Hrvatske u Europsku uniju: <https://www.youtube.com/watch?v=6kg37rLDx1U>

Simboli EU: https://europa.eu/european-union/about-eu/symbols/flag_hr; https://europa.eu/european-union/about-eu/symbols/motto_hr; https://europa.eu/european-union/about-eu/symbols/anthem_hr

- Обединен в многообразието _____
- Jednotná v rozmanitosti _____
- Forenet i mangfoldighed _____
- United in diversity _____
- Ühinenud mitmekesisuses _____
- Moninaisuudessaan yhtenäinen _____
- Unie dans la diversité _____
- Ενωμένοι στην πολυμορφία _____
- Ujedinjeni u različitosti _____
- Ní ceart go cur le chéile _____
- Vienota dažādībā _____
- Suvienijusi įvairovę _____
- Egység a sokféleségben _____
- Magħquda fid-diversità _____
- In verscheidenheid verenigd _____
- In Vielfalt geeint _____
- Zjednoczona w różnorodności _____
- Unida na diversidade _____
- Uniți în diversitate _____
- Zjednotení v rozmanitosti _____
- Združena v raznolikosti _____
- Unida en la diversidad _____
- Förenade i mångfalden _____
- Unita nella diversità _____

2

EUROPSKE VRIJEDNOSTI

ŠTO JE VAŽNO MENI, A ŠTO EUROPI?

Cilj: upoznati učenike s (osobnim) vrijednostima i standardima te njihovoj važnosti u oblikovanju vlasti

Obrazovni ishodi: učenik/ica -

- razlikuje norme (standarde) i vrijednosti te ih može smjestiti u europski kontekst;
- navodi tri europske vrijednosti.

Korelacija s predmetima: povijest, građanski odgoj i obrazovanje, politika i gospodarstvo, geografija, sociologija, sat razredne zajednice

Tijek aktivnosti:

Na početku sata upitajte učenike „Što su to vrijednosti?“. Metodom oluje ideja zapišite na ploču njihove vizije značenja riječi „vrijednosti“, što ona njima predstavlja. Nakon toga im recite i jednu od službenih definicija, povezujući je s idejama učenika. Možete predstaviti više definicija riječi „vrijednost“: „vrijednost jest uvjerenje da je nešto dobro i poželjno. Ona određuje što je važno, dostojno truda i vrijedno zalaganja“ (M. Haralambos); „skup općih uvjerenja i stavova o tome što je ispravno, dobro ili poželjno“ (B. Petz); „ideje kojima se definira što je važno vrijedno i poželjno; te apstraktne ideje ili vrijednosti daju značenje i usmjeravaju ljude u interakciji s društvom“ (A. Giddens)

Nakon toga pozovite učenike da u radnom listiću odgovore na sljedeća pitanja: Koje su vrijednosti važne u hrvatskome društvu?; Koje su vrijednosti važne u tvojoj obitelji?.

Pitajte učenike koje vrijednosti su naveli te po potrebi nadopunite popis vrijednostima poput sreće, sigurnosti, društvenosti, slobode, poštovanja ili ljubavi. Kada govorite o vrijednostima u Hrvatskoj, možete istaknuti članak 3. Ustava Republike Hrvatske koji govori da su:

„sloboda, jednakost, nacionalna ravnopravnost i ravnopravnost spolova, mirotvorstvo, socijalna pravda, poštivanje prava čovjeka, nepovredivost vlasništva, očuvanje prirode i čovjekova okoliša, vladavina prava i demokratski višestranački sustav najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske“

Napomenite im da je, kako bi se ove vrijednosti poštovala, potrebno imati određene moralne standarde. Standardi su vrsta pravila ponašanja; na primjer, zbog vrijednosti sigurnosti morate se pridržavati standardne maksimalne dozvoljene brzine i ne smijete proći kroz crveno svjetlo. Zbog vrijednosti poštovanja morate s osobama postupati jednako. Osim toga, ljudi ponekad imaju vrlo različite (moralne) standarde i vrijednosti. Pozovite učenike da individualno odaberu tri vrijednosti koje su im važne te da razmisle o tome koji moralni standardi su povezani uz njih. Nakon što su završili, pozovite ih da s vama podijele svoja razmišljanja.

Recite učenicima da ćete i dalje raspravljati o vrijednostima te ih podijelite u grupe ili parove u kojima će trebati međusobno raspraviti i doći do odgovora na sljedeća pitanja: Tko ili što utječe na razvoj vrijednosti?; Imaju li vrijednosti ulogu u svakodnevnom životu – možete li potkrijepiti primjerom svoj odgovor?; Mijenjaju li se vrijednosti pod utjecajem društva ili pojedinca?; Tko postavlja moralne standarde – pojedinac ili društvena zajednica – i zašto?

Pokrenite raspravu o pitanjima među učenicima te zapišite njihove ideje. Nastavite dalje razgovor o vrijednostima, napominjući da postoje vrijednosti zajedničke ljudima u cijelom svijetu; na primjer, dobro zdravlje, sreća i ljubav. Međutim, postoje i vrijednosti poput slobode, mira, solidarnosti, jednakosti i demokracije koje često određuju vlade. Postoje i vlade koje ne oslušuju uvijek želje svojega naroda. Takva vrsta vlade poznata je kao diktatura. Pitajte učenike znaju li koje su razlike između diktature i demokracije te znaju li primjer zemlje u kojoj vlada diktatura. Napomenite učenicima da su najviše vrijednosti u Europskoj uniji poštivanje slobode i demokracije, ljudskih prava, solidarnosti i jednakosti. Svaka je članica EU-a demokratska država u kojoj su ljudska prava važna. Europska unija ne surađuje samo u područjima kao što su gospodarstvo, sigurnost i okoliš, već posvećuje znatnu pozornost poštovanju tih vrijednosti unutar i izvan europskih granica. Ako neka država želi postati članica EU-a, i ona mora poštovati te vrijednosti i provoditi ih. Naravno, to se odnosi i na sve države koje su već članice EU-a.

Za kraj, pozovite učenike da na svom radnom listiću označe vrijednosti i karakteristike demokracije ili diktature, kao vježbu za ponavljanje.

VRIJEDNOST	MORALNI STANDARD

VRIJEDNOST	DIKTATURA	DEMOKRACIJA
Građani mogu slobodno izraziti svoje mišljenje.		
Sloboda na izborima nije osigurana – izbori su organizirani tako da način glasanja nije tajni, već javni.		
Građani mogu prakticirati religiju koju žele.		
U zemlji ne postoji sloboda medija.		
Postoji samo jedna stranka koja je uvijek na vlasti.		
Svi mogu glasovati kako bi pomogli u odabiru nove vlade.		
Građani mogu prosvjedovati protiv vlade ako su nezadovoljni njenim radom.		

VRIJEDNOSTI U EUROPSKOM KONTEKSTU

Cilj: povećati svijest učenika o trima vrijednostima u europskom kontekstu – slobodi, solidarnosti i jednakosti

Obrazovni ishodi: učenik/ica -

- navodi tri europske vrijednosti;
- objašnjava važnost slobode, solidarnosti i jednakosti za europsko društvo.

Korelacija s predmetima: povijest, politika i gospodarstvo, sociologija, sat razredne zajednice

Potreban materijal za provedbu: krep traka za izradu linije stavova, projektor, po potrebi papiri

Tijek aktivnosti:

Učenike uvedite u vježbu te im recite da će ovaj sat stajati i kretati se te da će morati izraziti svoje mišljenje pred drugima. Ponovite s učenicima prethodni sadržaj i upitajte ih: „Što su vrijednosti?“, „Koje smo vrijednosti spominjali prošloga puta?“ te „Koje su vrijednosti važne Europskoj uniji?“

Recite učenicima da ćete danas obrađivati vrijednosti Europske unije, s konkretnim naglaskom na tri vrijednosti – slobodu, jednakost i solidarnost. Napomenite im da će se tijekom današnjeg sata morati pozicionirati na crtu s obzirom na to slažu li se s izrečenom izjavom ili ne. Prije izrečenih izjava, bit će im predstavljen kratki tekst (odnosno možete učenicima dati tekstove s radnog listića ili ga pak predstaviti na projektoru) koji će im služiti kao kontekstualni okvir za raspravu.

Nakon što im je predstavljen svaki uvodni tekst, postavlja im se izjava te se učenici moraju pozicionirati na crti s obzirom na to slažu li se s njome ili ne (npr. jedna strana linije predstavlja „da“, a druga „ne“). Nakon kratke diskusije, prelazi se na sljedeću izjavu. Tijekom diskusije, svakako pitajte učenike zašto su stali na pojedinu stranu i koji je razlog tome. Kada su obrađene sve izjave iz jednog područja vrijednosti, učenicima se prikazuje uvodni tekst za sljedeću vrijednost te se ponovno čitaju izjave. Vježba se ponavlja dok učenici ne prođu navedene izjave, koje po potrebi možete prilagoditi.

Na završetku recite učenicima da sjednu na svoja mjesta te da na papiriću napišu anonimno što su danas naučili. Prikupite papiriće i odaberite nekoliko koje ćete pročitati i iskoristiti za zatvaranje vježbe.

VRIJEDNOST U EUROPSKOJ UNIJI	IZJAVE ZA UČENIKE NA LINIJI
SLOBODA	- U Hrvatskoj se ne diskriminira na temelju vjere, mišljenja ili seksualne orijentacije. - Želim da odluku po pitanju korištenja lakih droga donese Europska unija, a ne Hrvatska. - Sviđa mi se što mogu raditi i živjeti bilo gdje unutar Europske unije.
SOLIDARNOST	- Europska unija treba pomagati državama sa slabijim gospodarstvima. - Mislim da je Hrvatska primala pomoć od strane EU-a za obrazovanje i otvaranje radnih mjesta.
JEDNAKOST – RAZLIČITI, ALI JEDNAKI PRED ZAKONOM	- Moguće je da svi građani Europske unije poštuju vrijednosti slobode, vjere, jednakosti, solidarnosti i demokracije. - U Hrvatskoj svi imaju ista prava.

Dodatni materijali i izvori:

Stranica „Jedno tržište bez granica“: https://europa.eu/european-union/topics/single-market_hr

Brošura „Kohezijska politika Europske unije“: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/basic/basic_2014_hr.pdf

Stranica „Ljudska prava“: https://europa.eu/european-union/topics/human-rights_hr

SLOBODA

Sloboda je jedna od ključnih vrijednosti Europske unije. U ovom se kontekstu ona može promatrati iz dvije perspektive: prva se odnosi na osobne slobode, a druga na slobode država članica u Europskoj uniji.

Na osobnoj razini, sloboda znači da svaki građanin EU-a ima pravo putovati, raditi i živjeti bilo gdje u EU-u. Također može slobodno reći što želi, misli ili osjeća, ali pod uvjetom da ne ograničava tuđe slobode diskriminiranjem drugih.

Na razini država članica, sloboda znači da svakoj od njih EU daje mogućnost u pojedinim situacijama samostalno i slobodno odlučiti što im je važno i kako će urediti neko pravno pitanje. Primjerice, kod nas vlada ima pravo sama urediti kako će škola izgledati te je na temelju toga donijela odrađeni hrvatski zakon. Taj zakon nije europski zakon. EU smatra da bi o takvim pitanjima svaka država trebala samostalno odlučivati. Još jedan primjer odnosi se na regulaciju lakih droga. Na primjer, Nizozemska je jedina država u Europskoj uniji u kojoj u kafićima (tzv. coffee shops) možete legalno kupiti lake droge. Druge članice misle da je to loša ideja, no EU nema nadležnosti u tom području.

SOLIDARNOST

Među članicama Europske unije također su i neke države sa dodatnim financiranjem za obrazovanje, otvaranje radnih mjesta, projekte povezane sa zdravstvenom skrbi i za izgradnju cesta i mostova. Tako profitiraju svi te se može postići pravednija raspodjela bogatstva.

Primjer solidarnosti su regionalni, socijalni i kohezijski fondovi koji su dostupni državama članicama. Od 2014. do 2020. godine Europska unija planira uložiti 352 milijarde eura u infrastrukturu, poslovanje, zaštitu okoliša i osposobljavanje radnika u korist siromašnijih regija i građana. Razina ulaganja odražava razvojne potrebe država članica. S obzirom na iznos svoga bruto domaćeg proizvoda (BDP-a), regije se kategoriziraju kao razvijene, tranzicijske i manje razvijene. Ovisno o kategoriji, fondovi mogu pokriti između 50% i 85% ukupnih sredstava pojedinih projekata.

JEDNAKOST – RAZLIČITI, ALI JEDNAKI PRED ZAKONOM

Svi se razlikujemo po jeziku, kulturi, vjeri, izgledu, mišljenju i porijeklu. Želimo da se te razlike u Europskoj uniji poštuju tako da možemo živjeti, učiti i raditi zajedno, baš kao što to radimo u školi. Želimo živjeti u društvu u kojem postoji međusobno poštovanje, u kojem nema diskriminacije i u kojem svi imaju jednake mogućnosti. Prema europskoj Konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, svaki građanin EU-a ima jednaka prava. To znači da se prema svim europskim građanima, bilo da se radi o policajcima, odvjetnicima, nastavnicima, poljoprivrednicima, stolarima, osobama koje traže posao ili osobama s invaliditetom, mora jednako postupiti.

Europu možete smatrati jednim velikim društvom u kojem države i građani, neovisno o njihovom porijeklu, nastoje poštovati vrijednosti slobode, vjere, jednakosti, solidarnosti i demokracije.

LJUDSKA PRAVA I JA

Cilj: upoznati učenike s ljudskim pravima i ulogu koju imaju u europskom kontekstu

Obrazovni ishodi: učenik/ica -

- definira ljudska prava;
- opisuje i prihvaća važnost ljudskih prava;
- argumentira zašto su ljudska prava jedna od prioritarnih europskih vrijednosti.

Korelacija s predmetima: povijest, politika i gospodarstvo, građanski odgoj i obrazovanje, sociologija, sat razredne zajednice

Potreban materijal za provedbu: veliki papiri za grupe, bojice ili flomasteri

Tijek aktivnosti:

Recite učenicima da ćete danas obrađivati temu ljudskih prava, s naglaskom na ljudska prava koja su posebno važna u Europskoj uniji. Podijelite učenike u grupe od 3 do 5 osoba i svakoj grupi dajte papir i recite im da će sada crtati jedan zajednički crtež o ljudskim pravima. Dajte im 20 minuta sveukupno za zadatak u kojemu će morati u grupi probati definirati ljudska prava te će ih morati nacrtati. Svatko mora sudjelovati u izradi crteža.

Nakon što su završili, pitajte učenike da prezentiraju do čega su došli, kao i svoje crteže ljudskih prava. Prije prezentacije, možete ih upitati i sljedeća pitanja i pokrenuti raspravu: Kako vam je bilo crtati? Jeste li se svi odmah složili oko toga što su ljudska prava? Jeste li imali nesuglasica?

Nakon prezentacije svake grupe, povežite njihove ideje s nekom od službenih definicija ljudskih prava:

„Ljudska prava su skup normi, ili standarda ponašanja koji imaju za cilj da nas štite kako bi mi mogli živjeti potpun život, bez straha i zlostavljanja. To su prava koja pripadaju svim ljudima samim tim što postoje.“ (Ured Visokog povjerenika Ujedinjenih nacija za ljudska prava)

„Svi ljudi rođeni su slobodni, s jednakim dostojanstvom i pravima.“ (Opća deklaracija o ljudskim pravima)

„Ljudskim pravima smatraju se zajamčena prava pojedinca na zaštitu od države, prava koja mu pripadaju na temelju njegova postojanja kao čovjeka, prava koja u svakom slučaju ostaju održiva i država ih ne može ograničavati. Oznaka „urođena“ i „neotuđiva“ prava potiče iz vremena borbe protiv apsolutizma.“ (Wichard Woyke, Mali rječnik međunarodne politike)

Učenicima podijelite radni listić na kojemu se nalazi kratki uvod o ljudskim pravima te ih pozovite da razmisle o tome koje nevladine organizacije na nacionalnoj i međunarodnoj razini znaju, a bave se ljudskim pravima. Učenici mogu navesti i međunarodne organizacije, a čiji utjecaj prepoznaju u svojoj lokalnoj zajednici ili u Hrvatskoj.

Istaknite da su ljudska prava jedna od temeljnih vrijednosti i postulata Europske unije te da je zato donijeta 1950. godine i „Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda“ koja u sebi ističe razna prava i slobode koje su svim ljudima važne.

Recite učenicima da ćete sada malo detaljnije istražiti Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (dostupna na stranici Ustavnog suda RH na hrvatskom jeziku). Ostavite učenike u timovima u kojima su radili svoje crteže i recite im da ćete igrati pictionary. Neka si svaka grupa osmisli ime, a kada to naprave, na ploču zapišite imena grupe kako bi bilježili bodove. Jedan učenik u timu će dobiti jedno od prava ili sloboda iz Konvencije te ga mora nacrtati drugim učenicima iz grupe – međutim, ne smije se kod crtanja koristiti slovima ili brojevima. Učenik ima ograničeno vrijeme za crtanje – maksimalno 1 minutu. Ako učenici pogode, dobivaju jedan bod. Ako ne pogode, igra se nastavlja na sljedeću grupu. Primjerice jedan učenik u grupi će dobiti na papiriću pravo na slobodu i sigurnost. Bez obzira na to je li grupa pogodila ili nije, nakon 1 minute, prelazi se na sljedeću grupu gdje učenik iz te grupe dobiva neko drugo pravo, itd. Učenici se unutar grupe moraju izmjenjivati u crtanju.

Nakon završetka igre, učenicima podijelite i prvi dio Konvencije za zaštitu ljudskih prava da je nakon završene igre pročitaju kako bi dobili cjelokupnu sliku svih prava izraženih u Konvenciji.

ŠTO SU LJUDSKA PRAVA?

Svatko ima određena prava samim time što je ljudsko biće. To su stvari koje možete raditi ili imati, poput prava na obrazovanje, zdravstvenu skrb, slobodu govora ili privatnost. Postoje i prava koja vas štite od osoba koje vam žele naštetiti ili nauditi. Na primjer, policija vas nema pravo bezrazložno uhititi, prijetiti vam ili vam prisluškovati telefon.

Demokracija i ljudska prava temeljne su vrijednosti EU-a. Države koje žele postati članice EU-a moraju poštovati ljudska prava. Ta su prava utvrđena Ugovorom iz Lisabona i sve su članice pristale poštovati ih. Zemlje koje se žele pridružiti EU-u također se moraju pridržavati tih članaka u Ugovoru. Na taj način Europska unija želi spriječiti ksenofobiju i druge oblike diskriminacije na temelju vjerskih uvjerenja, invaliditeta, seksualne orijentacije i dobi. Također, EU želi iskorijeniti krijumčarenje ljudima, posebno ženama i djecom. Važno je napomenuti da EU isto tako raspravlja o ljudskim pravima s državama izvan Europe i nastoji postići poboljšanja.

Osim aktivnosti Europske unije u ovom području, u svijetu i Hrvatskoj postoje nevladine organizacije koje se bave pitanjem poštivanja i zaštite ljudskih prava.

Razmislite o tome koje nevladine organizacije na nacionalnoj i međunarodnoj razini znate, a bave se ljudskim pravima. Možete navesti i međunarodne organizacije, a čiji utjecaj prepoznajete u svojoj lokalnoj zajednici ili u Hrvatskoj.

3

**DONOŠENJE
ODLUKA**

INSTITUCIJE EUROPSKE UNIJE

Cilj: upoznati učenike s institucijama Europske unije

Obrazovni ishodi: učenik/ica -

- navodi instituciju koja pokreće podnošenje europskog zakonodavnog prijedloga;
- navodi tijela koja donose zakonodavne akte;
- opisuje postupak odlučivanja na razini Europske unije.

Korelacija s predmetima: povijest, građanski odgoj i obrazovanje, politika i gospodarstvo, geografija, sat razredne zajednice

Potreban materijal za provedbu: markeri, flomasteri, veliki papiri za izradu postera

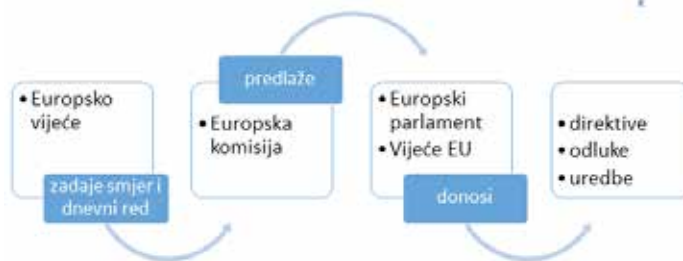
Tijek aktivnosti:

Ukratko predstavite učenicima strukturu upravljanja Europskom unijom i pokušajte im odgovoriti na pitanje tko zapravo vlada Europskom unijom.

Najvažnije institucije Europske unije su Vijeće Europe (često se naziva i Vijeće ministara), Europsko vijeće, Europska komisija i Europski parlament. One zajednički donose pravila i određuju politike EU-a, a same države članice moraju se pobrinuti da se ta pravila provode. Također, Europska unija ima i svoj sud koji se zove Sud Europske unije, a njegova je uloga nadgledati poštuju li države, građani i tvrtke u Europskoj uniji dogovorena pravila.

Učenike podijelite u 5 radnih skupina od kojih će svaka biti zadužena za predstavljanje jedne od institucija Europske unije. Podijelite svakom timu kratki tekst o jednoj od institucija. Prijedlog opisa svake od institucija možete pronaći na kraju ove nastavne pripreme. Potaknite učenike da informacije potraže i uz pomoć drugih izvora. Učenici trebaju izraditi i predstaviti plakat s opisom jedne od institucija (tekstovi su djelomično preuzeti iz publikacije „Europa: časopis za mlade“).

Postupak donošenja zakonodavnih akata i odluka u EU možete prezentirati učenicima kroz sljedeći grafički prikaz:

Nakon što su prezentirali institucije, učenicima podijelite radni list „Uloge institucija EU-a?“ na kojem je potrebno ispuniti tablicu, a time se provjerava jesu li učenici shvatili koja je uloga koje od institucija (djelomično preuzeto iz publikacije „Europa: časopis za mlade“).

Kako biste potaknuli učenike na daljnje promišljanje uloge svake od institucija, možete im ponuditi i drugi radni list „Glavne karakteristike institucija EU“. Cilj ove vježbe je da učenici osvijeste koje su glavne karakteristike određenih institucija.

Dodatni materijali i izvori:

Stranica „Kutak za nastavnike: Sve o Europskoj uniji“: http://europa.eu/teachers-corner/age-ranks/ages-15-and-over_hr

Brošura „Kako funkcionira Europska unija“: <http://bookshop.europa.eu/hr/kako-funkcionira-europska-unija-pbNA0113090/>

Stranica „Institucije EU-a i ostala tijela“: https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies_hr

Brošura „Europa: časopis za mlade“: http://europa.eu/teachers-corner/content/europe-journal-young-people_hr

Knjiga Tamare Puhovski „Europska unija i kako podučavati o njoj“, Forum za slobodu odgoja, 2010.

1. grupa: Vijeće Europske unije

Vijeće Europske unije (koje se često naziva „Vijeće ministara“) tijelo je koje predstavlja vlade država članica EUa. Čine ga ministri iz svih 28 članica. Ovisno o temi, to mogu biti ministri vanjskih poslova, ministri unutarnjih poslova ili, primjerice, ministri poljoprivrede. Vijeće je jedno od dvaju tijela koja donose odluke. Ono raspravlja o politici i predlaže europske zakone koji se nazivaju uredbe i direktive. Stoga se u Europskoj uniji ništa ne događa bez Vijeća. Vijeće donosi odluke jednoglasno ili većinom glasova. Ako se treba donijeti uistinu važna odluka poput one hoće li neka država postati članica EU-a, onda je potrebno jednoglasno donošenje odluke. Za donošenje većine odluka potrebno je pozitivno glasovanje 55 % država članica koje također moraju predstavljati najmanje 65 % stanovništva EU-a (to se naziva „dvostruka većina“). Predsjedništvo Vijeća mijenja se svakih šest mjeseci i sve se države članice ravnopravno izmjenjuju. Hrvatska će tako Vijećem EU-a na šest mjeseci predsjedavati od siječnja do lipnja 2020. godine.

2. grupa: Europsko vijeće

Europsko vijeće je institucija koja donosi najvažnije odluke o europskoj politici. Sastoji se od šefova država ili vlada EUa koji se redovito sastaju najmanje svaka tri mjeseca i to se obično zove europski sastanak na vrhu. Na čelu Europskog vijeća nalazi se predsjednik kojega ono bira na dvije i pol godine. Uloga Europskog vijeća je osmišljavati okvirne politike Europske unije poput gospodarstva, okoliša, financijske krize ili vanjske politike. Međutim, Vijeće najčešće ne može samostalno donositi odluke već svoje odluke predlaže Europskom parlamentu koji ih zatim treba potvrditi (ili osporiti).

3. grupa: Europski parlament

Europski parlament je institucija koja predstavlja građane država EU-a i čiji se članovi izravno biraju svakih pet godina. Parlament ima 751 zastupnika iz svih država članica, a posljednji su izbori održani 2014. godine. Izborima mogu pristupiti svi građani država članica EU-a koji imaju više od 18 godina. Na europskim izborima glasa se jednako kao i na parlamentarnim izborima u Hrvatskoj, dakle glasa se za političku stranku. Svaka nacionalna parlamentarna politička stranka pripada nekoj od grupi stranaka, odnosno klubova zastupnika na razini Europske unije. Tako je npr. Hrvatska demokratska zajednica (HDZ) članica Europske pučke stranke, dok je Socijaldemokratska partija (SDP) članica Progresivnog saveza socijalista i demokrata. Bitno je znati kako sve države članice EU-a nemaju jednak broj zastupnika u Europskom parlamentu, već je on razmjeran broju stanovnika svake države. Parlament ne može donositi odluke koje same po sebi imaju snagu zakona u EUu. On obično mora odobriti rezoluciju Vijeća Europske unije kako bi stupila na snagu. Taj se postupak naziva postupak suodlučivanja. Parlament također glasuje o potvrđivanju Europske komisije i može je raspustiti. On također odobrava proračun Europske unije. Dakle, bez Europskog parlamenta koji izravno zastupa građane ne mogu se donositi važne odluke u Europi.

4. grupa: Europska komisija

Europska komisija također broji 28 članova koji se nazivaju povjerenicima, od koji svaki dolazi iz jedne države članice Unije. Za razliku od Vijeća ministara, povjerenici ne predstavljaju svoju državu već Europsku uniju u cjelini, odnosno oni ne predstavljaju stajališta svoje matične države nego zajedničke interese Europske unije. Svaki član Komisije odgovoran je za određeno područje i ima petogodišnji mandat. Predsjednika Komisije predlaže Europsko vijeće i potvrđuje Europski parlament. Europska komisija osigurava da države članice poštuju zajednička pravila. Zato je nazivaju „čuvaricom ugovora“. Ona upravlja EU-om prema uputama Vijeća i Parlamenta. Posebna je značajka europskog sustava da Vijeće i Parlament mogu odlučivati o stvarima samo na temelju prijedloga Komisije. Time se osigurava da se uvijek uzimaju u obzir zajednički interesi Europske unije. Naravno, Vijeće i Parlament zatim mogu izmijeniti prijedlog.

5. grupa: Sud Europske unije

Sud Europske unije institucija je koja se sastoji od po jednog suca iz svake države članice (uz nezavisne odvjetnike), a donosi neovisne presude utemeljene na europskom pravu. Sjedište Europskog suda je u Luxembourg. On može ukidati odredbe suprotne europskom pravu i određivati novčane kazne državama članicama ako ne poštuju zakon. Iako su države Europske unije zajednički sastavile mnoge zajedničke zakone, ponekad ima prijepora oko tumačenja tih zakona ili njihove primjene. Osim toga, pojedine države često se ne drže određenih odredbi, zbog čega i postoji ovaj sud kojem se sve stranke mogu žaliti.

Radni list

ULOGE INSTITUCIJA EU-A

Provjerite koliko ste naučili o institucijama te koja je odgovorna za koje područje. Križićem označite kućicu ispred institucije koja odgovara opisu.

Opis	Europsko vijeće	Vijeće EU	Europski parlament	Europska komisija	Sud EU
Predlaže propise EU-a					
Sastoji se od jednog predstavnika/ člana po državi članici					
Biraju ga građani država članica EU-a					
Donosi zakone EU-a (uredbe/ direktive)					
Odlučuje o predsjedniku Europske komisije					
Upravlja EU-om					
Predstavlja interese građana					
Odlučuje o tumačenju europskih zakona					
Definira politiku EU-a					

GLAVNE KARAKTERISTIKE INSTITUCIJA EU-A

Nakon što ste se upoznali s institucijama, vrijeme je da provjerimo jeste li sve zapamtili. Podijelite se u parove i zajednički odgovorite na ova pitanja za svaku od institucija Unije.

Opis	Europski parlament	Europsko vijeće	Vijeće EU (Vijeće ministara)	Europska komisija	Europski sud
Koga ovo tijelo predstavlja?					
Kako se biraju njegovi članovi?					
Ovlasti tijela?					
Sjedište tijela?					
Ime i prezime predsjednika tijela					

NAŠI PREDSTAVNICI U EUROPSKOM PARLAMENTU

Cilj: upoznati učenike s hrvatskim zastupnicima i zastupnicama u Europskom parlamentu

Obrazovni ishodi: učenik/ica -

- opisuje postupak izbora zastupnika u Europskom parlamentu;
- imenuje zastupnike u Europskom parlamentu koji dolaze iz Hrvatske, imenuje stranke kojima pripadaju te ih pridružuje europskim klubovima zastupnika;
- opisuje kako njegov/njezin glas može utjecati na budućnost Europe.

Korelacija s predmetima: povijest, politika i gospodarstvo, građanski odgoj i obrazovanje, geografija, sat razredne zajednice

Tijek aktivnosti:

Nakon što su se učenici upoznali s institucijama na razini Europske unije, vrijeme je da se informiraju o tome tko predstavlja Hrvatsku u Europskim institucijama, posebno u Europskom parlamentu.

U prethodnoj nastavnoj jedinici objasnili smo na koji se način biraju zastupnici u Europskom parlamentu te kako oni u parlamentu ne sjede ovisno o državama članicama koje predstavljaju, već se priključuju svojim strankama na europskoj razini, odnosno klubovima zastupnika. Kako bi se učenici upoznali sa svim europskim strankama, potrebno im je zadati da samostalno ili u grupama istraže koji sve klubovi zastupnika na razini EU-a postoje te da ispune radni list pod nazivom "Klubovi zastupnika u Europskom parlamentu" (djelomično preuzeto iz publikacije "Europa: časopis za mlade"). Na stranici <http://www.europarl.eu> mogu pronaći opise svih klubova te vidjeti koje stranke pripadaju kojem klubu. Također, istražujući naše zastupnice i zastupnike u Europskom parlamentu trebaju utvrditi i kojem od klubova zastupnika pripadaju. Više informacija o našim zastupnicama i zastupnicima mogu pronaći na <http://www.sabor.hr/Default.aspx?sec=5644>.

Nakon što su se učenici upoznali s izborom zastupnika u Europskom parlamentu te našim predstavnicima, potaknite diskusiju o izborima za Europski parlament 2019. godine na kojima će i sami učenici moći glasovati. Neka od pitanja koja im možete postaviti su sljedeća

Ako budete imali pravo glasovati na izborima za Europski parlament 2019. godine, hoćete li to učiniti? Zašto da ili zašto ne? Što će vam biti bitno kod odabira stranke/kandidata za zastupnika u Europskom parlamentu?

Dodatni materijali i izvori:

Stranica Europskog parlamenta: <http://www.europarl.eu>

Brošura „Europa: časopis za mlade“: http://europa.eu/teachers-corner/content/europe-journal-young-people_hr

Stranica Hrvatskog sabora „Zastupnici iz Hrvatske u Europskom parlamentu u mandatu od 2014. do 2019.“: <http://www.sabor.hr/Default.aspx?sec=5644>

Stranica „Hrvatske zastupnice i zastupnici u Europskom parlamentu“: <http://www.europarl.europa.eu/meps/hr/search.html?country=HR>

Brošura „Europski parlament: glas građana u Europskoj uniji“: http://www.europarl.europa.eu/pdf/divers/HR_EP%20brochure.pdf

KLUBOVI ZASTUPNIKA U EUROPSKOM PARLAMENTU

Zastupnici u Europskom parlamentu osnivaju klubove s ostalim zastupnicima koji imaju ista politička uvjerenja. Potražite stranke iz Hrvatske koje su bile uspješne na posljednjim izborima za Europski parlament, kao i imena zastupnica i zastupnika te kojim klubovima pripadaju. Svoje odgovore upišite u tablicu.

	Klubovi zastupnika u Europskom parlamentu	Koliko članova ima ovaj klub?	Koji zastupnici iz Hrvatske sudjeluju u ovom klubu i kojoj stranci u Hrvatskoj pripadaju?
	EPP - Klub zastupnika Europske pučke stranke (kršćanski demokrati)		
	S&D - Klub zastupnika Progresivnog saveza socijalista i demokrata u Europskom parlamentu		
	ECR - Klub zastupnika europskih konzervativaca i reformista		
	ALDE - Klub zastupnika Saveza liberala i demokrata za Europu		
	GUE/NGL - Ujedinjena europska ljevica – Nordijska zelena ljevica		
	Greens-EFA - Klub zastupnika Zelenih / Europskog slobodnog saveza		
	EFDD - Klub zastupnika Europe slobode i izravne demokracije		
	ENF - Klub zastupnika Europe nacija i sloboda		
	Nezavisni zastupnici – zastupnici koji ne pripadaju nijednoj europskoj političkoj stranci		

4

**EUROPA
BEZ GRANICA**

NA ŠTO SVE EUROPSKA UNIJA UTJEČE?

Cilj: podići svijest učenika o politikama donošenja odluka u zajedničkoj nadležnosti

Obrazovni ishodi: učenik/ica -

- opisuje začetke europske suradnje u područjima zaštite okoliša, terorizma, energije i borbe protiv droge;
- prepoznaje i opisuje svakodnevni utjecaj koji Europa ima na njihove živote;
- navodi najmanje tri područja politike EU-a i daje primjere;
- uspješno pronalazi i pretražuje različite internetske stranice o Europi,
- razumije kako funkcionira „njihova Europa“ u različitim područjima i izražava se usmeno.

Korelacija s predmetima: povijest, građanski odgoj i obrazovanje, politika i gospodarstvo, sociologija, sat razredne zajednice

Potreban materijal za provedbu: veliki papiri za izlaganje, olovke ili markeri

Tijek aktivnosti:

U uvodnom dijelu sata podsjetite učenike da je europska suradnja započela je u području proizvodnje i distribucije ugljena i čelika. Kasnije je proširena na gospodarstvo i energiju, a postupno su uključivana i druga područja i politike. Kad god bi države članice shvatile da se njihovi nacionalni problemi mogu lakše riješiti na europskoj razini, Europska unija bi dobila novi zadatak.

Upravo se zato na europskoj razini često raspravlja o poljoprivredi, okolišu i njegovom očuvanju, imigraciji, kriminalu i borbi protiv terorizma. Stoga ćemo sada pričati o četiri važne politike Europske unije: okolišu, kriminalu i terorizmu, borbi protiv droga i energiji.

Za potrebe objašnjavanja ovih područja koristit će se metoda „world café“. Recite učenicima da vam pomognu pripremiti prostoriju tako da postoje četiri kuta u prostoriji, a svaki će predstavljati jedno područje politike. Kada se ovako pripremi učionica, učenike podijelite u četiri skupine od kojih će svaka sjesti za jedan stol na kojemu će učenike dočekati kratki tekst o pojedinoj politici s pitanjima. Opise politika na razini Europske unije kao i pitanja za diskusiju možete pronaći na kraju ove nastavne pripreme. Zadatak učenika je da u 7 minuta pročitaju kratki tekst te odgovore na pitanja koja se također nalaze na stolu. Svoje odgovore trebaju napisati na veliki papir kojega će također pronaći na svome stolu. Nakon isteka vremena zamolite svaku skupinu da se prebaci za drugi stol. Kada učenici dođu za novi stol, također trebaju pročitati tekst i proći kroz sva pitanja. No na veliki papir zatim trebaju zapisati samo nove ideje i odgovore na pitanja. Postupak se ponavlja dok sve skupine ne prođu sve stolove (četiri stola s politikama). Kada su gotovi, zamolite sve učenike da se vrate za stol s prvom politikom koju su obrađivali te im dajte malo vremena da prođu kroz sve odgovore na pitanja.

Zamolite svaku skupinu da prezentira politiku koju su imali na početku. Po potrebi nadopunite njihove odgovore dodatnim informacijama.

Kako biste im dali dodatne primjere vezane za politike, pitajte učenike znaju li kako još Europska unija utječe na naše živote. Možete spomenuti neke od politika kako biste nadopunili učenike: mogućnost mobilnosti (dva milijuna stanovnika dobilo je priliku studirati i stažirati u inozemstvu); zabrana testiranja na životinjama u kozmetičke svrhe; osiguravanje mira i stabilnosti (države Europske unije međusobno žive u miru više od 60 godina); sklopljeni su sporazumi o tarifama za mobitele koje omogućuju jeftinije telefoniranje; omogućavanje jednakih plaća za muškarce i žene te praćenje kvalitete hrane. Učenike uputite da kod kuće posjete internetske stranice koje se nalaze na radnom listiću, a odnose se na politike EU.

Na kraju pozovite učenike da u zadatku na radnom listiću podcrtaju pet riječi koje smatraju važnima za Europu kakvu oni žele te da svoj popis usporede s popisom nekog drugog učenika/ učenice iz razreda.

Dodatni materijali i izvori:

Stranica „Okoliš“: https://europa.eu/european-union/topics/environment_hr

Stranica „Energija“: https://europa.eu/european-union/topics/energy_hr

Stranica „Borba protiv terorizma“: <http://www.consilium.europa.eu/hr/policies/fight-against-terrorism/>

Stranica „Europski uhiđbeni nalog“: https://e-justice.europa.eu/content_european_arrest_warrant-90-hr.do

Okoliš

Jedna od važnih politika Europske unije odnosi se na okoliš. Onečišćenje je problem koji prelazi hrvatske, ali i europske granice. Stoga su standardi Europske unije u području okoliša među najstrožima na svijetu. Naglasak je stavljen na borbu protiv klimatskih promjena i zaštitu ljudskog zdravlja. Europska unija želi razborito upotrebljavati prirodne resurse i doprinositi očuvanju bioraznolikosti (kako bi se zajamčilo da ne dođe od istrebljenja ugroženih životinjskih i biljnih vrsta). Postoje i zakoni o zvučnom onečišćenju i kvaliteti vode za kupanje. Primjerice, jedan od prioriteta u području okoliša se odnosi na smanjenje emisija stakleničkih plinova – do 2020. treba smanjiti emisije za barem 20 % u usporedbi s razinama iz 1990.

Veliki problemi u području okoliša i klimatskih promjena događaju se svakog dana. Zbog stakleničkih plinova Zemlja se zagrijava, a zaleđeni se vrhovi na Sjevernom i Južnom polu tope te se razina mora podiže. Klimatske promjene utječu i na Hrvatsku – višednevni utjecaj ciklone Donat donio je velike kiše koje su proteklih godina dovele do propuštanja nasipa u Slavoniji te poplava u mjestima poput Gunje ili Rajevog sela. Stoga je Europska komisija odlučila pomoći Hrvatskoj s iznosom od gotovo 9 milijuna eura kako bi sanirala štetu i pomogla građanima.

Kao što vidimo, Hrvatska se ne može sama boriti protiv tako velikih ekoloških i klimatskih problema; ovo pitanje problem je svjetskih razmjera. Zahvaljujući članstvu u Europskoj uniji, Hrvatska zajedno s drugim članicama može utjecati na velike igrače poput Kine ili SAD-a da se poboljša politika u području okoliša.

PITANJA ZA RASPRAVU:

Mislite li da je dobro da se Europska unija bavi pitanjima vezanima za okoliš? Zašto da ili zašto ne?

Koliko se u tvom mjestu čuva okoliš – razdvaja li se otpad, baca li se smeće u kante ili je na ulici, što je s plastičnim čašama, tanjurima ili vrećicama?

Navedi primjere kako možeš razborito koristiti, ali i čuvati prirodne resurse bez njihovog uništavanja.

Energija

Energija ima ključno mjesto u našim životima. Potrebna nam je za promet, centralno grijanje, hlađenje prostora te za funkcioniranje tvornica, ureda i poljoprivrednih gospodarstava. No, hoće li u jednom trenutku nestati naše zalihe nafte i plina? Zar nisu upravo fosilna goriva odgovorna za globalno zatopljenje? Europska unija želi da države članice vode bolje i energetske učinkovitije politike te da provode više istraživanja u području energije vjetra i solarne energije. Svaki bi građanin također trebao preispitati vlastitu energetske potrošnju. Radi se o jednostavnim stvarima poput upotrebe automobila, tople vode, centralnog grijanja, hlađenja prostora i rasvjete.

PITANJA ZA RASPRAVU:

Sve što vas okružuje napravljeno je pomoću energije. Postoji mnogo raznih vrsta energije. Možete li navesti tri načina proizvodnje energije?

Koje prirodne resurse ima Hrvatska za proizvodnju energije? Koji su naši izvori energije?

Kako ti u svom životu štediš energiju?

Borba protiv terorizma

Terorizam nije nova pojava u Europi. On je prijetnja sigurnosti, vrijednostima demokratskih društava i pravima i slobodama europskih građana. Vjerojatno ste čuli za neke terorističke napade u Europi tijekom proteklih godina.

S obzirom na to da te prijetnje ne poznaju granice, mora ih se suzbijati i na nacionalnoj i na međunarodnoj razini.

Države članice Europske unije predane su zajedničkoj borbi protiv terorizma te je 2005. godine usvojena strategija EU-a za borbu protiv terorizma. Cilj je ove strategije EU-a za globalna borba protiv terorizma, uz poštovanje ljudskih prava te stvaranje sigurnije Europe, dok se njezinim građanima nastoji omogućiti život na području na kojem vladaju sloboda, sigurnost i pravda. Uspostavljena je i funkcija koordinatora za borbu protiv terorizma koji prati provedbu strategije za borbu protiv terorizma te surađuje s drugim institucijama kako bi se spriječio terorizam.

PITANJA ZA RASPRAVU:

Mislite li da je dobro da se Europska unija bavi pitanjem borbe protiv terorizma? Zašto da ili zašto ne?

Po vašem mišljenju, koliko je Europska unija doista uspješna u borbi protiv terorizma?

Borba protiv kriminala i droge

Borba protiv kriminala i droge važna je za Europsku uniju jer se droga često krijumčari iz Kolumbije i Afganistana na područje EU-a. Donesena je i strategija borbe protiv droge kojom se želi smanjiti krijumčarenje droge i njena uporaba unutar Europske unije.

Kako bi ojačala koordinirano suzbijanje kriminala, Europska unija osnovala je organizaciju Europol sa sjedištem u Haagu koja omogućuje suradnju policije i istražitelja u Europi. Osim toga, pokrenula je međusobnu suradnju u kaznenim djelima putem Europskog uhiđenog naloga koji je u primjeni u svim državama članicama Europske unije. To znači da sud jedne države može tražiti uhićenje osobe u drugoj članici EU-a i njezinu predaju u svrhu kaznenog progona ili izvršavanja zatvorske kazne ili naloga o pritvoru. Mehanizam se temelji na načelu uzajamnog priznavanja sudskih odluka, što znači da je Hrvatska dužna izručiti svoje građane ako počine kazneno djelo unutar Europske unije.

PITANJE ZA RASPRAVU:

Trebamo li se boriti protiv kriminala povezanog s drogama kao država ili na europskoj razini?

Na sljedećem popisu podvucite pet riječi koje su važne za „vašu Europu“. Usporedite svoje odgovore s odgovorima kolege/ice iz razreda.

Solidarnost, okoliš, terorizam, granične kontrole, inozemni radnici, sigurnost hrane, rad, ljudska prava, diskriminacija, dobre plaće, pravedna raspodjela za sve, kultura, glazbeni festivali, europsko nogometno prvenstvo, čista mora, ribarstvo, slobodno tržište, nepostojanje graničnih kontrola među državama EU-a, sloboda rada u bilo kojoj državi, euro, testiranje na životinjama, sigurnost, jednaka prava za žene i muškarce, studiranje.

Gdje Europska unija ima još utjecaja – popis internetskih stranica

<http://www.europarl.hr/>

Ured za informiranje Europskoga parlamenta u Hrvatskoj otvoren je kako bi se hrvatskim građanima približio rad i uloga Europskog parlamenta. Misija mu je biti prva točka dodira građana s Europskim parlamentom - sve detalje o našim aktivnostima saznajte na našim stranicama.

www.europarl.europa.eu

Na ovoj stranici ćete pronaći općenite informacije o Europskom parlamentu, njegovim zastupnicima i zakonodavnom postupku.

www.europa.eu

Posjetite navedenu stranicu i odaberite hrvatsku verziju. Kliknite na „područja politike“ kako biste dobili više informacija o europskim područjima politike. Neki od primjera politika koje ćete pronaći na stranicama su: audiovizualno područje i mediji, obrazovanje, kultura, carina, vanjska trgovina, poljoprivreda te sigurnost hrane.

https://europa.eu/youth/eu_hr

Ova stranica sadrži priče o mladima, njihovim iskustvima volontiranja i mobilnosti, kao i što je prepuna informacija o mogućnostima za mlade na području Europe.

https://europa.eu/european-union/contact/meet-us_hr

U centrima Europe Direct u brojnim hrvatskim gradovima možete dobiti informacije o tome na koje sve načine Europa utječe na svakodnevni život građana. Dakle, ako imate pitanja o EU-u i njegovu funkcioniranju, ovdje ćete naći mnoge odgovore.

www.euractiv.com/en

Ova stranica sadrži informacije o Europskoj uniji i donosi mnoge novosti o aktualnim pitanjima EU-a.

OBRAZOVANJE I MOBILNOST MLADIH U EUROPSKOJ UNIJI

Cilj: informirati učenike o mobilnosti mladih u EU te o mogućnostima koje imaju u sklopu Erasmus+ programa

Obrazovni ishodi: učenik/ica -

- nabraja politike na koje utjecaj ima Hrvatska, a EU daje potporu (tzv. pomoćna nadležnost EU);
- nabraja prednosti i nedostatke mobilnosti;
- definira Erasmus+ program i nabraja mogućnosti za mobilnosti mladih unutar njih;
- opisuje utjecaj EU na područje obrazovanja u Hrvatskoj

Korelacija s predmetima: politika i gospodarstvo, građanski odgoj i obrazovanje, sociologija, sat razredne zajednice

Potreban materijal za provedbu: plakati, flomasteri, markeri, bojice

Tijek aktivnosti:

Nastavno na prethodnu aktivnost, pitajte učenike na koje politike Europska unija ima utjecaj i zašto je tome tako. Nakon što dobijete njihove odgovore, uvedite ih u nastavnu jedinicu te im objasnite kako postoje i politike na koje Europska unija nema direktnog utjecaja, već su one u nadležnosti država članica. Međutim EU može pomoći članicama u provedbi tih politika (tzv. pomoćna nadležnost – EU može provoditi radnje koje podržavaju, koordiniraju i nadopunjuju radnje država članica). Neke od tih politika uključuju obrazovanje, kulturu, turizam, mlade i sport te zaštitu ljudskog zdravlja (zdravstvo).

Napomenite učenicima da ćete fokus staviti na obrazovanje. Započnite svoj sat s pitanjem o tome kakvu školu učenici žele imati i vidjeti. Nakon što ste čuli njihove ideje, pitajte ih misle li da EU može imati utjecaja na to kako će škola izgledati? Nakon kratke rasprave, objasnite učenicima da Republika Hrvatska sama odlučuje kako će joj izgledati obrazovni sustav, ali da EU daje potporu i izdvaja sredstva za njeno unaprjeđenje (npr. Strategija znanosti, obrazovanja i tehnologije temelj je za dobivanje sredstava iz fondova EU-a – riječ je o oko 450 milijuna eura). Osim toga, EU nam omogućava da studiramo, idemo na praksu ili se usavršavamo u drugim državama članicama – to se naziva mobilnosti. Uputite učenike da u radnom listiću razmisle o tome koje su pozitivne, a koje negativne strane mobilnosti. Pozitivne mogu obuhvaćati učenje o novoj kulturi, učenje jezika, usavršavanje jezika, mogućnost učenja i stjecanja novih znanja i vještina, upoznavanje novih ljudi. Negativne strane mogu obuhvaćati nostalgiju za domom i prijateljima, nedostatak financija, nepoznavanje ljudima u zajednici u kojoj živite, nezadovoljstvo poslom ili praksom, i sl. Pozovite učenike da podijele svoja zapažanja, a ako je netko od učenika/ca sudjelovao u nekoj mobilnosti, pozovite ga/ju da podijeli svoje iskustvo. Ako je primjenjivo, upitajte učenike jesu li u školi sudjelovali u nekom programu kojeg je financirala Europska unija (ili su čuli da je takav program ranije proveden u školi).

Nakon toga učenicima recite nešto više o programu Europske unije Erasmus+ koji mladima omogućuje mobilnost u različitim područjima. Ako program Erasmus+ želite detaljnije predstaviti mladima, više informacija možete pronaći na stranicama Agencije za mobilnost i programe Europske unije (<http://www.mobilnost.hr/hr/sadrzaj/erasmus-opce-informacije/>). Podijelite učenike u grupe i svakoj zadajte da na internetu istraže jedan od programa koji im jena raspolaganju u sklopu programa Erasmus+.

Grupe će obrađivati sljedeće teme: Europska volonterska služba (European Volunteer Service - EVS), Europske snage solidarnosti (ESS), Razmjene mladih (Youth Exchange – YE) i Studij u inozemstvu

Neka pripreme kratku prezentaciju u trajanju od maksimalno 5 minuta za druge učenike te podijele sa svima ono što su saznali. Nakon prezentacije, pitajte učenike bi li sudjelovali u takvim programima i zatražite ih da podijele svoj stav s ostalima.

Dodatni materijali i izvori:

Mrežna stranica Agencije za mobilnost i programe EU: <http://www.mobilnost.hr/hr/sadrzaj/erasmus-opce-informacije/>
„Programski vodič za Erasmus+ program“: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus/files/files/resources/erasmus-plus-programme-guide_hr.pdf

Kakvu školu želim?

POZITIVNE STRANE MOBILNOSTI	NEGATIVNE STRANE MOBILNOSTI

Erasmus+ najveći je program Europske unije za obrazovanje, osposobljavanje, mlade i sport te obuhvaća razdoblje od 2014. do 2020. godine. Ovaj je popularni program omogućio milijunima mladih da rade i školuju se u inozemstvu te je upravo Europski parlament bio njegov najveći institucionalni zagovornik u trenucima kad je ideja drugih europskih tijela bila smanjiti sredstva koja se za njega izdvajaju. Proračun je ovoga sedmogodišnjeg programa 14,7 milijardi eura, što je čak 40 posto više u odnosu na proračune prethodne generacije programa. Mladi se mogu prijaviti za sudjelovanje u sljedećim programima Unije

Europske snage solidarnosti

Cilj je Europskih snaga solidarnosti omogućiti većem broju mladih sudjelovanje u širokom nizu aktivnosti za jačanje solidarnosti, bilo volontiranjem, bilo stručnim radom, kako bi se pomoglo u rješavanju zahtjevnih situacija diljem Europske unije.

- <http://publications.europa.eu/webpub/com/factsheets/solidarity/hr/#what-is-esc>
- https://europa.eu/youth/solidarity_hr

Europska volonterska služba

Europska volonterska služba na raspolaganju je mladima u dobi od 17 do 30 godina i omogućuje im da borave u inozemstvu od dva tjedna do 12 mjeseci kako bi dobrovoljno sudjelovali u raznim projektima. Na mladima je dostupan velik izbor projekata u mnogim područjima kao što su socijalna skrb, zaštita okoliša i kultura.

- http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/opportunities-for-individuals/young-people/european-voluntary-service_hr
- <http://www.mobilnost.hr/hr/sadrzaj/kutak-za-mlade/europska-volonterska-sluzba/>
- <https://www.youtube.com/watch?v=bQvJMviWSTs> (video je dostupan s engleskim podnaslovima)

Razmjene mladih

Skupine mladih iz različitih država imaju priliku uz pomoć brojnih razmjena upoznati se i živjeti zajedno tijekom razdoblja do 21 dana. U okviru razmjena mladih možete sudjelovati u aktivnostima kao što su radionice, vježbe, debate, igre uloga, aktivnosti na otvorenom i dr.

- http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/opportunities-for-individuals/young-people/youth-exchanges_hr
- <http://www.mobilnost.hr/hr/sadrzaj/kutak-za-mlade/razmjene-mladih/>
- <https://www.youtube.com/watch?v=SXdqTWuSnHs&t> (postoje podnaslovi na hrvatskom jeziku; kliknite na Postavke > Titlovi > Hrvatski)

Studij u inozemstvu

Program Erasmus+ pomaže u organizaciji razmjena studenata i doktorskih kandidata unutar Europske unije i šire. Razdoblje vašeg studiranja u inozemstvu može trajati najmanje 3 mjeseca (ili jednu akademsku godinu odnosno tromjesečje), a najviše 12 mjeseci.

- http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/opportunities-for-individuals/students/studying-abroad_hr

GRAĐANIN: OSOBA KOJA ŽIVI U GRADU?*

Cilj: upoznati učenike s pojmom građanstva i građanina, kao i objasniti ulogu europskog građanstva

Obrazovni ishodi: učenik/ca -

- definira tko je građanin i koje su njegove uloge,
- razumije pojam europskog građanstva u odnosu na svoj vlastiti identitet i državljanstvo

Korelacija s predmetima: politika i gospodarstvo, građanski odgoj i obrazovanje, sociologija, sat razredne zajednice

Potreban materijal za provedbu: crveni i zeleni papirići za skupine

Tijek aktivnosti:

Započnite sat pitanjem učenicima o tome tko su građani. Metodom oluja ideja prikupite njihove odgovore. Ideje zapišite i povežite s preciznom definicijom građanina. Ako se pojavi odgovor da je građanin osoba koja živi u gradu, potaknite diskusiju oko toga; što to još građani rade osim što žive u gradu? Učenicima predstavite definiciju građana: građanin je osoba koja „uživa prava i obveze državljanina već je i konstitutivni čimbenik države u čijem upravljanju aktivno sudjeluje“ (Grubiša, 2011). Napomenite učenicima da se pojam državljanina u današnjim demokracijama postupno zamjenjuje pojmom građanina. Međutim državljanin je u pravom smislu te riječi pripadnik države, onaj koji ima prava i obveze u državi kojoj pripada.

Pozovite učenike da u svom radnom listiću bodovima od 1 do 4 rangiraju što je njima važno kao građanima Hrvatske. Pozovite učenike da podijele svoje rang-liste i raspravite rezultate koje su dobili. Povežite liste s ulogama građana u suvremenom društvu. Više informacija o tome možete pronaći u publikaciji Vijeća Europe: <http://pjp-eu.coe.int/documents/1017981/1667923/tkit7.pdf/2efa6051-93c3-4ddf-8b59-36363f131069>.

Napomenite učenicima da smo ulaskom Hrvatske u Europsku uniju postali i građani Europske unije, što nam donosi određena dodatna prava, ali i obveze. Istaknite da europsko građanstvo ne zamjenjuje hrvatsko građanstvo, već ga nadopunjuje. Pozovite učenike da u pročitaju informacije u radnom listiću. Kada budu gotovi, podijelite ih u skupine i svakoj skupini dajte jedan crveni i jedan zeleni papirić. Učenicima ćete pročitati nekoliko izjava, nakon čega ih oni moraju raspraviti unutar svoje skupine te na kraju, kada im date znak, iznijeti svoje završno mišljenje podizanjem papirića u zrak – zelenog ako se slažu s izjavom, a crvenog ako se ne slažu. Nakon svake izjave upitajte učenike zašto su odlučili glasovati tako, a ne drugačije.

Kada završite sa svim izjavama, recite učenicima da su upravo raspravljali o svojim pravima koje imaju kao građani Europske unije, a ona obuhvaćaju pravo na slobodan rad i kretanje, mogućnost birati i biti biran kao kandida na europskim i lokalnim izborima, mogućnost diplomatske zaštite u drugoj državi izvan Europske unije, pravo na slanje pritužbi Europskom pravobranitelju, pravo na postavljanje pitanja i dobivanje odgovora od institucija na bilo kojem od 24 službena jezika Unije, pravo na pristup dokumentima Parlamenta, Komisije i Vijeća u određenim uvjetima, pravo da na nediskriminaciju na temelju nacionalnosti.

Potencijalne izjave koje možete pročitati učenicima su sljedeće:

Ako sam na putu u državi koja nema hrvatsko veleposlanstvo ili predstavništvo, mogu se obratiti veleposlanstvu bilo koje druge države Unije i ona mi mora pomoći. (odgovor je točan)

Ako se kandidiram, mogu me izabrati na izborima za Europski parlament. (odgovor je točan)

Mogu se obratiti Europskom pravobranitelju ako mi institucija u Hrvatskoj ne pruži odgovor na postavljeno pitanje i uskrati informaciju. (odgovor je netočan – Europski pravobranitelj nezavisno je i nepristrano tijelo koje europsku administraciju može pozvati na odgovornost; bavi se, dakle slučajevima nepravilnosti u radu administracije u institucijama, tijelima, uredima i agencijama EU-a)

Od Europskog parlamenta imam pravo zatražiti i dobiti uvid u dokumente te postaviti pitanje na bilo kojem službenom jeziku Europske unije. (odgovor je točan)

Dodatni materijali i izvori:

Dokument „Građani Unije i njihova prava“ (http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/hr/FTU_2.1.1.pdf)

Brošura „Under construction: Citizenship, Youth and Europe“ (<http://pjp-eu.coe.int/documents/1017981/1667923/tkit7.pdf/2efa6051-93c3-4ddf-8b59-36363f131069>)

http://www.mmh.hr/files/ckfinder/files/GOO%20prirucnik%20za%20nastavnike_SCREEN.pdf

Grubiša, D. (2011) Lisabonski ugovor i europsko građanstvo. Politička misao: časopis za politologiju, Vol.47, No.4. Fakultet političkih znanosti. Zagreb

* Istraživanje koje je provela nevladina organizacija Mreža mladih Hrvatske pokazalo je da je većina učenika/ca u nižim razredima osnovnih škola, nakon godine dana provedbe eksperimentalnog programa Građanskog odgoja i obrazovanja, za građanina/ku i dalje mislilo da je to osoba koja živi u gradu – njih čak 54%. U 2. razredima srednjih škola samo jedna trećina (35%) učenika zna da posjedovati građanske vrline znači brinuti se o interesima zajednice; otprilike isto toliko, njih 33%, taj izraz povezuje s posjedovanjem građanskih prava, više od jedne petine (22%) s civiliziranim ponašanjem, a svaki deseti (9%) s redovitim glasovanjem na izborima (više informacija možete pronaći na: http://www.mmh.hr/files/ckfinder/files/GOO%20prirucnik%20za%20nastavnike_SCREEN.pdf)

Što mi je važno?

Na skali od 1 do 4 rangiraj po važnosti ono što ti je bitno kao građaninu Hrvatske.

_____ Posjedovanje osnovnih građanskih prava (npr. mogućnost glasovanja na izborima)

_____ Posjedovanje osjećaja povezanosti s lokalnom zajednicom u kojoj živiš

_____ Posjedovanje praktičnih vještina i kapaciteta za uključivanje u politiku

_____ Posjedovanje praktičnih vještina i kapaciteta za uključivanje u rad udruga građana

Što je Europsko građanstvo?

Svaka osoba koja ima državljanstvo neke države članice građanin je Unije. Građanstvo Unije nadopunjuje nacionalno državljanstvo, ali ga pritom ne zamjenjuje. Ono se sastoji od skupine prava i obveza pridodanih onim pravima i obvezama koji proizlaze iz državljanstva pojedine države članice.

Sljedeće su prednosti europskog građanstva:

Možete živjeti, raditi i studirati bilo gdje u državama članicama EU-a. Postoje, primjerice, posebni sporazumi koji vam omogućavaju da na nekoliko mjeseci studirate u nekoj europskoj državi.

Ako ste hrvatski državljanin koji živi u francuskom selu, imate pravo glasovati na lokalnim izborima – tako možete utjecati na stanje u vašem okruženju i osigurati da se, na primjer, u vašem susjedstvu izgradi nova cesta.

5

**TVOJ GLAS
U EUROPI**

DEMOKRACIJA JE EUROPSKA

Cilj: upoznati učenike s načinima i važnošću sudjelovanja građana u donošenju odluka

Obrazovni ishodi: učenik/ica -

- razlikuje antičku i modernu demokraciju;
- prihvaća da je demokracija europska stečevina;
- prepoznaje karakteristike moderne demokracije u uređenju Europske unije;
- definira načelo supsidijarnosti;
- prihvaća demokraciju kao jednu od temeljnih vrijednosti Europske unije;
- nabraja i opisuje načine sudjelovanja građana u donošenju odluka na europskoj razini.

Korelacija s predmetima: povijest, politika i gospodarstvo, građanski odgoj i obrazovanje, sat razredne zajednice

Potreban materijal za provedbu: računalo, projektor.

Tijek aktivnosti

Na početku aktivnosti prikažite učenicima prvi dio (do 1':10") kratkog filma "Democracy: A short introduction" (<https://www.youtube.com/watch?v=u6jgWxkbR7A>) s uputom da zapišu glavne natuknice o početku demokracije. Natuknice mogu zapisivati u svoju bilježnicu u tablicu poput ove:

POČECI DEMOKRACIJE	MODERNA DEMOKRACIJA

Povedite raspravu s učenicima o tome što su zapisali, s posebnim naglaskom na informaciji gdje se "rodila" demokracija (Grčka) i gdje je uvedeno načelo vladavine prava (Velika Britanija i dokument Magna Charta). Demokracija se, dakle, "rodila" i razvijala u Europi; demokracija je postignuće europske kulture.

Nakon toga prikažite ostatak kratkog filma s istom uputom učenicima da zapišu glavne natuknice o modernoj demokraciji te koje su posebne karakteristike moderne demokracije. Pokrenite raspravu o specifičnostima moderne demokracije te što je razlikuje od njenih početaka. Što je posebno važno kako bi demokracija funkcionirala? Kako se u demokraciji štite manjine? Kako se u demokraciji jamči ravnopravnost?

Nakon što ste utvrdili konačne karakteristike moderne demokracije, pozovite učenike da pročitaju članke 2. i 10. Ugovora o Europskoj uniji te identificiraju karakteristike moderne demokracije u tim člancima (demokracija, poštivanje ljudskih prava, predstavnička demokracija, vladavina prava i sl.).

U raspravi pozornost treba obratiti na stavak koji kaže: "Svaki građanin ima pravo sudjelovati u demokratskom životu Unije. Odluke se donose na što otvoreniji način i na razini što je moguće bližoj građanima." Prvom rečenicom ovoga stavka uspostavlja se pravo građana na sudjelovanje u demokratskom životu Unije, a drugom rečenicom načelo supsidijarnosti, odnosno principu prema kojem se odluke trebaju donositi na razini što bližoj građanima.

Kako bi se učenici upoznali s načinima sudjelovanja u donošenju odluka na razini Europske unije, pozovite ih da pročitaju drugi tekst na radnom listiću te ispišu sve načine na koje građani mogu sudjelovati u donošenju odluka: na nacionalnim izborima, na izborima za zastupnike u Europskom parlamentu, kontaktiranjem zastupnika, predstavkama Ombudsmanu (europskom pučkom pravobranitelju), kroz Europsku građansku inicijativu, prosvjedima, predstavkama Odboru za predstavke Europskog parlamenta.

Možete posjetiti mrežne stranice Ombudsmana (<http://www.ombudsman.europa.eu/hr/home.faces>); na naslovnici je kratki film o zadaćama Ombudsmana na hrvatskom jeziku te stranicu Odbora za predstavke Europskog parlamenta (<http://www.europarl.europa.eu/committees/hr/peti/home.html>).

Posebnu pozornost možete posvetiti mrežnoj stranici Europske građanske inicijative (<http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome>). Tamo učenici mogu vidjeti koje su inicijative u tijeku te - ako su punoljetni - mogu te iste inicijative poduprijeti svojim potpisom.

Članak 2. Ugovora o Europskoj uniji: Unija se temelji na vrijednostima poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokracije, jednakosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava, uključujući i prava pripadnika manjina. Te su vrijednosti zajedničke državama članicama u društvu u kojem prevladavaju pluralizam, nediskriminacija, tolerancija, pravda, solidarnost i jednakost žena i muškaraca.

Članak 10. Ugovora o Europskoj uniji: 1. Funkcioniranje Unije temelji se na predstavničkoj demokraciji. 2. Građani su neposredno predstavljeni na razini Unije u Europskom parlamentu. Države članice u Europskom vijeću predstavljaju njihovi šefovi država ili vlada, a u Vijeću ih predstavljaju njihove vlade, koje su i same demokratski odgovorne svojim parlamentima ili svojim građanima. 3. Svaki građanin ima pravo sudjelovati u demokratskom životu Unije. Odluke se donose na što otvoreniji način i na razini što je moguće bližoj građanima. 4. Političke stranke na europskoj razini doprinose stvaranju europske političke svijesti i izražavanju volje građana Unije.

<p>Građani država članica EU-a stoga utječu na politiku EU-a na dva načina. Najprije to čine kada biraju nacionalni parlament iz kojega se zatim sastavlja vlada. Zatim šalju predstavnike vlade u Vijeće Europske unije. (Sastanak „šefova”, odnosno čelnika država i vlada, naziva se „Europsko vijeće”.) Drugo, građani utječu na politiku u Europi kada biraju Europski parlament. Birajući određenog zastupnika građani se opredjeljuju za viziju koju taj kandidat nudi na izborima. No građani mogu kontaktirati svoga zastupnika i nakon izbora te mogu javno iznijeti da se prema njima postupalo nepravedno ili se žaliti protiv nekorektnih postupaka europskih institucija. Postoji predstavnik europskih građana koji je poznat kao Europski ombudsman. Svaki se građanin može žaliti Ombudsmanu, čak i e-poštom. Na koga se možete žaliti? U kojim vam slučajevima on može pomoći, a u kojima ne? Sve ćete ovo saznati na internetskoj stranici Ombudsmana. Otkad je 2009. na snagu stupio Lisabonski ugovor, postoji mogućnost europske građanske inicijative. Jedan milijun ljudi, odnosno samo 0,2 % stanovnika Unije, iz najmanje četvrtine država EU-a (tj. sedam članica), može od Europske komisije zatražiti preispitivanje određenih pitanja ili predlaganje zakona. Uvjet je, naravno, da je to pitanje unutar nadležnosti EU-a. Pritisak na institucije EU-a moguć je i prosvjedima. Poljoprivrednici, sindikati i ekološke organizacije također se mogu požaliti na njima važna pitanja. Europski parlament ima i Odbor za predstavke građana.</p>	<p style="text-align: center;">Načini sudjelovanja građana</p> <p>1. _____</p> <p>2. _____</p> <p>3. _____</p> <p>5. _____</p> <p>6. _____</p> <p>7. _____</p> <p>8. _____</p>
--	---

MOJA, NAŠA EUROPA

Cilj: podići svijest kod učenika da njihov glas može utjecati na budućnost Europe.

Obrazovni ishodi: učenik/ica:

- prepoznaje svakodnevni utjecaj Europske unije na njihove živote;
- primjenjujući načelo supsidijarnosti prepoznaje pitanja koja se rješavaju na lokalnoj, nacionalnoj i europskoj razini;
- nabraja hrvatske zastupnice i zastupnike u Europskom parlamentu;
- identificira probleme i predlaže njihovo rješenje;
- sastavlja dopis ili elektroničku poruku zastupniku o problemu;
- analizira odgovor i predlaže daljnje aktivnosti.

Korelacija s predmetima: povijest, građanski odgoj i obrazovanje, politika i gospodarstvo, sat razredne zajednice

Potreban materijal za provedbu: papirići post-it, računalo, projektor.

Tijek aktivnosti:

Pozovite učenike da na malim papirima napišu jednu temu/područje/problem za kojega se u posljednje vrijeme osobito zanimaju. Uputite učenike da budu što je moguće konkretniji. Učenici neka predstave svoje teme/probleme pred svima i ukratko objasne zašto ih to interesira. Teme grupirajte po vrsti i analizirajte koji su najzastupljeniji. Isto tako, analizirajte tko je zadužen za koju/i temu/problem, tj. radi li se o lokalnoj, nacionalnoj ili europskoj razini.

Nakon analize usredotočite se na onu/onaj temu/problem koji je od interesa za najviše učenika i koji se odnosi na europsku razinu. Potaknite učenike da daju konkretna rješenja za navedenu temu/problem.

S učenicima se podsjetite koji su sve načini utjecanja na oblikovanje i donošenje odluka na europskoj razini (prethodna aktivnost). Nakon toga upitajte učenike znaju li tko su hrvatske zastupnice i zastupnici u Europskom parlamentu (<http://www.europarl.europa.eu/meps/hr/search.html?country=HR>).

Predložite učenicima da zajedno sastavite dopis zastupnicima o temi/problemu kojeg ste odabrali i za kojeg ste predložili rješenje. Dopis možete poslati poštom ili elektroničkom poštom (informacije potražite na stranici Ureda za informiranje Europskog parlamenta). Nacrt dopisa se nalazi na radnom listu. Ako zastupnica ili zastupnik imaju ured u mjestu vašega stanovanja, pokušajte dogovoriti susret sa zastupnicom ili zastupnikom gdje će izravno odgovarati na vaša pitanja.

Nakon što su zastupnici odgovorili ili nakon što ste se s njima sastali, analizirajte njihove odgovore i komentare, upitajte učenike kako oni gledaju na odgovore/sastanak, treba li poduzeti neke dodatne radnje da se dođe do rješenja, pitajte ih za prijedloge daljnjih aktivnosti.

Poštovana zastupnice/Poštovani zastupniče,

Mi smo učenici _____.

U sklopu učenja i proučavanja načina na koji djeluje Europska unija i njene institucije, željeli bismo Vam ovim putem skrenuti pozornost na temu/ problem _____

Isto tako, razmatrali smo kako bi se navedeni problem mogao riješiti te Vam želimo predstaviti svoja razmišljanja:

Zanima nas što Vi kao zastupnik/zastupnica u Europskom parlamentu, a što ostale institucije Europske unije planiraju učiniti kako bi se ovaj problem riješio/kako bi se postigao dogovor.

Iščekujući Vaš odgovor i komentar, srdačno Vas pozdravljamo.

Učenice i učenici _____.

6

**EUROPSKA UNIJA
ITI**

EUROPA U SVAKODNEVICI

Cilj: podići svijest kod učenika da njihov glas može utjecati na budućnost Europe.

Obrazovni ishodi: učenik/ica:

- prepoznaje svakodnevni utjecaj Europske unije na njihove živote,
- razumije koje su četiri temeljne slobode Europske unije.

Korelacija s predmetima: povijest, građanski odgoj i obrazovanje, politika i gospodarstvo, sat razredne zajednice

Potreban materijal za provedbu: računalo, projektor.

Tijek aktivnosti:

Pozovite učenike da ustanu. Pročitajte im sljedeću tvrdnju:

“Europsku uniju ne mogu osjetiti u svakodnevnom životu!”

Uputite učenike da na jednu stranu prostorije stanu svi koji se slažu s tvrdnjom, a na drugu oni koji se ne slažu. Oni koji su u nedoumici neka se smjeste negdje između. Upitajte nekoliko učenika zašto su odabrali određenu stranu. Koji su njihovi argumenti, mogu li navesti neki primjer iz svakodnevnog života za tvrdnju u koju vjeruju.

Nakon što krajnje strane iznesu svoje argumente, upitajte učenike koji se nalaze između dvaju opcija jesu li možda u međuvremenu promijenili mišljenje.

Kada završite raspravu, pozovite učenike da sjednu i pročitaju tekst na radnom listu. Uputite ih da tijekom čitanja teksta označe one slučajeve koje su proživjeli (putovanje, oznaka hrane, euro i sl.). Ako su proživjeli nešto od toga, neka opišu svoje iskustvo.

Važno je napomenuti kako sve od navedenoga moguće upravo zahvaljujući četirima temeljnim slobodama Europske unije. Kako bi se upoznali s tim slobodama, prikažite učenicima kratki film “EU’s freedom of movement in one minute” (<https://www.youtube.com/watch?v=bhZ-jVPzrEA>).

Nakon odgledanog filma pozovite učenike da nabroje i opišu četiri temeljne slobode: slobodu kretanja roba, slobodu pružanja usluga, slobodu kretanja radnika i slobodu kretanja kapitala.

Na kraju pozovite učenike da se vrate na radni list i pokušaju povezati određene situacije koje su opisane jednom od četiri slobode.

Euro je zajednička valuta. Ne koriste je sve države EU-a, ali u više od polovice njih je u upotrebi. Kada idemo na odmor u Austriju, Francusku ili Španjolsku, možemo plaćati tom zajedničkom valutom. Čak i u državama u kojima se ne upotrebljava, euro je svejedno prihvaćen kao snažna globalna valuta.	
Mnogi su ljudi toliko navikli na putovanje svuda u Europi da to i ne primjećuju kao neku osobitost. Ali donedavno je bilo drugačije. Tada su postojale kontrole putovnica na granicama i čekalo se u redovima, a carinici su željeli znati sve što kupili i unosite u državu.	
Putovanje zrakoplovom postalo je znatno jeftinije. Na tome također treba zahvaliti EU-u koji je ukinuo nacionalni monopol. To znači da u pojedinim državama više ne postoje nacionalne zrakoplovne tvrtke koje imaju monopol na određenim rutama putovanja i naplaćuju visoke cijene. Danas svaki zračni prijevoznik u EU-u može letjeti kamo god želi. Tako, primjerice, možete kupiti kartu za let od Danske do Španjolske s irskim prijevoznikom.	
Sigurnost putovanja zrakoplovom u EU-u također je posljedica uvođenja zajedničkih sigurnosnih standarda propisanih za sve države članice i prema kojima prijevoznici koji ne poštuju određene uvjete sigurnosti ne mogu ući u europski zračni prostor.	
Mnogi od ti propisa doneseni su zahvaljujući unutarnjem tržištu Unije. Jedinstveno tržište na kojem ljudi mogu kupovati i proizvoditi kako i kada žele moguće je ako postoje zajednička pravila.	
Policijske snage u EU-u također tijesno surađuju, a dobivene podatke usklađuje tijelo EU-a, Europol. Nije riječ o superpolicajcima koji jurišaju po Europi s vatrenim oružjem, već o nacionalnim policijskim službenicima koji prikupljaju informacije o zločinima i zločincima i stavljaju ih na raspolaganje policijskim djelatnicima diljem Unije. Europol se bavi teškim kaznenim djelima.	
Onečišćenje okoliša ne staje na državnim granicama. Zato prijetnje okolišu možemo suzbijati jedino zajednički. To utječe na nas izravno jer svi dišemo, pijemo i konzumiramo vodu te se hranimo usjevima koji rastu na poljima. Europskim sustavom zaštite okoliša propisani su zajednički standardi kojima se osigurava da jedna država EU-a ne može ostvariti gospodarsku prednost u odnosu na drugu zanemarujući pravila zaštite okoliša kako bi proizvodila jeftinije proizvode.	
Zahtjevom pravičnosti na europskom jedinstvenom tržištu štite se radna mjesta jer se sprječava nepošteno tržišno natjecanje.	
Mnogi ljudi odbijaju jesti genetski modificiranu hranu. Ali kako ćemo znati jesu li naše kukuruzne pahuljice proizvedene od genetski modificiranog kukuruza? EU je prisilio sve proizvođače prehrambenih proizvoda da označavaju svoje proizvode. Ako sadržavaju GM-sastojke, moraju to navesti.	
Mobilnost studenata potiče se programom EU-a pod nazivom „Erasmus“. Tim se programom studentima osigurava financijska i ustrojstvena potpora za studentski boravak u inozemstvu na drugome partnerskom sveučilištu. Europskim sustavom bodova osigurava se da se ocjene dobivene u inozemstvu priznaju na matičnom sveučilištu pa stoga semestar proveden u inozemstvu nije „izgubljen“.	
EU je liberalizirao telekomunikacijsko tržište, što znači da su ukinuti nacionalni monopoli i omogućeno je tržišno natjecanje. EU izravno intervenira u slučajevima nedjelotvornoga tržišnog natjecanja. Pozivi u mobilnim mrežama u inozemstvu tako su, primjerice, postali jeftiniji zahvaljujući mjerama koje su donijeli Europski parlament i Europska komisija.	
Europskim zakonima propisani su jedinstveni jamstveni rokovi. Jamstvo vrijedi u cijeloj Europi. Nije važno u kojoj je državi EU-a kupac kupio proizvod.	
Države EU-a međusobno priznaju sustave zdravstvenog osiguranja. Dovoljno je pokazati europsku karticu zdravstvenog osiguranja ili sličan obrazac i možete se usredotočiti na oporavak umjesto na borbu s birokracijom na jeziku kojim i ne govorite.	

DODATNI PRIJEDLOZI I IDEJE

Modul 1: Kratka povijest Europske unije

- Potaknite grupnu raspravu o miru, s ciljem razvoja diskusije na temu važnosti mira u lokalnim zajednicama.
- Recite učenicima da na YouTubeu potraže pjesme o miru, na hrvatskom i na engleskom jeziku.
- Smislite ideje za proslavu Dana Europe u školi. Tko bi bio pozvan? Postoji li mogućnost suradnje s lokalnom samoupravom, udrugama ili drugim školama?

Modul 2: Europske vrijednosti

- Temeljne europske vrijednosti su jednakost, sloboda, solidarnost, građanstvo, demokracija i pravda. Ovaj je modul osobito prikladan za dramsku aktivnost koja bi se bavila pitanjima slobode, jednakih prava, jezika, kulture, religije i sl.
- Potaknite učenike da se kreću školom s povezom na očima (jedan učenik hoda s povezom, dok ga drugi vodi), kako bi simulirali situaciju u kojoj se nalaze osobe s oštećenjima vida. Osim toga, ova vježba može poslužiti kao vježba međusobnog povjerenja. Zamolite učenike da govore o svom iskustvu pred ostatkom razreda.
- Neka učenici sastave fotomontažu europskih vrijednosti koje utječu na njihovu svakodnevnicu.
-

Modul 3: Donošenje odluka

- Neka učenici na stranici <http://www.europarl.europa.eu/portal/hr> potraže informacije o Ugovoru iz Lisabona i pokušaju dokučiti zašto je taj ugovor toliko važan za ulogu Europskog parlamenta (Europski parlament dobio je veće ovlasti za donošenje odluka).
- Izravna poveznica za učitelje s dodatnim informacijama dostupna je na: <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/hr/20150201PVL00008/Ugovor-iz-Lisabona>.
- Ugovor iz Lisabona ključan je za ispravno razumijevanje 3. modula.

Modul 4: Europa bez granica

- Potaknite učenike da na internetu potraže organizacije koje se bave pitanjima zaštite okoliša, zelene energije ili ljudskih prava pa ih zamolite da odaberu jednu od njih i ukratko je predstavite.
- U sklopu zadatka na kojemu učenici moraju podcrtati pet vrijednosti, možete održati raspravu u razredu i analizirati onih pet vrijednosti o kojima učenici žele razgovarati na nastavi. Nekoliko učenika može pokušati pronaći europske političke stranke u kojima su te vrijednosti najizraženije.

Modul 5: Vaš glas u Europi

- Održite europske izbore za učenike na istoj godini školovanja ili za cijelu školu. Ti bi se izbori također mogli održati uoči Dana Europe, a u postupku bi mogli sudjelovati i roditelji. Sa svakim glasom Europa dobiva boju: zelena Europa za bolji okoliš, crvena Europa za socijalnu Europu s pristojnim radnim uvjetima, Europa za poduzetnike usredotočena na gospodarske prednosti, i dr.

Modul 6: Europska unija i vi

- Da biste provjerili utjecaj Europske unije na naš svakodnevni život, pozovite učenike da prouče koju ulogu je Europska unija imala u definiranju cijena tarifa za usluge mobilne telefonije.
- Potaknite raspravu o tome kako Europska unija postavlja stroge zahtjeve vezano uz poljoprivrednu politiku te se pomno prati kvaliteta hrane. Na prehrambenim proizvodima nalaze se oznake na kojima su navedeni njihovi sastojci i nutritivne vrijednosti. Uzmite oznake s nekoliko prehrambenih proizvoda i usporedite ih. Što se može zaključiti?

Završni zadatak

- Skladajte pjesmu/rap-pjesmu o Europi.
- Organizirajte europsku tržnicu u školi, s jelima iz svake države članice EU-a i informacijama o njima.
- Osmislite prezentaciju/predstavu/pjesmu/sliku/fotomontažu/crtež na temu „Ujedinjena u različitosti“.
- Organizirajte popodne/večer za opširnu raspravu s učenicima, roditeljima, kolegama i predstavnicima lokalnih vlasti o, primjerice, nekoj aktualnoj europskoj temi ili o stajalištu škole o Europi i nekom njezinom međunarodnom programu.

Europski parlament

ŠKOLA AMBASADOR